

Neakivaizdinis VILNIUS

Ruduo 2020

Kita stotelė – „Dūmų fabrikas“

Trys filmai per dieną

Diena baigiasi aštuntą

Nauja kultūros arterija
Naujojoje Vilnioje

Pažintis su „Skalvijos“ programų
koordinatore

Kokias istorijas pasakoja
miesto laikrodžiai?

Kartais bėgantis, o kartais lėtai slenkantis, tačiau niekada nesustojantis.

Laiko užuominų šiame numeryje ne viena. Tikriausiai atpažinote dizainerio Felikso Daukanto sukurtą laikrodį, kuris Vilniaus centriniame pašte pasitikdavo ir išlydėdavo lankytojus. Išsikėlus Lietuvos paštui, šio pastato likimas tapo neaiškus.

Panaši situacija ir dėl Lietuvos geležinkelių administracijos būstinės. Nedaugelis žino, kad tai – pirmasis Vilniaus dangoraižis. Šis aukštaūgis galėjo tapti dar vienu miesto laikrodžiu. Miesto laikrodžių istorijos – nuo varpinės iki trisdešimt metų dingusiu laikyto laikrodžio – dar viena su laiku susijusi tema.

Eglė Maceinaitė, nauja „Skalvijos“ kino centro programų koordinatorė, savo vitaminu vadina kiną. Trys, o kartais ir penki filmai per dieną – tokį kiekį įspūdžių pakelia ne kiekvienas.

Naujoji Vilnia ir Vilkpėdė – tokias kryptis brėžiame rudeniškiems atradimams. Ar prisimenate, kada pastarąjį kartą ten lankėtės? Ne? Leiskitės į kelią.

Kita stotelė – „Dūmų fabrikas“

Joris Puidokas
Igno Nefo nuotr.

Kada pastarąjį kartą jūsų, gimusių ir augusių Vilniuje, kas nors klausė, „iš kurio tu rajono?“

Anksčiau atsakymas į šį klausimą lemdavo (ne)malonią pažinties pradžią, leisdavo nusipaišyti primityvius ką tik sutiktų nepažįstamųjų socialinius ir psichologinius portretus, spręsti apie jų pomėgius bei piniginių turinius. „Karolai“, „Pašilai“, „Justinai“, „Fabai“ – kad ir kaip ten būtų, visgi visi buvome žmonės, kad ir su savais keistumais ar pomėgiais. Žvėrynas, Valakampiai – pižonai. „Naujanai“? Grėsminga, buvome visko prisiklausę. Bet, neduok tu Dieve, jei ką tik sutiktas tūlas prisistatys esąs iš „Vileikos“ – nejauku it kokį ateivį sutikus.

Nepažinta ir kažkur toli Naujoji Vilnia buvo tarsi kitas pasaulis. Jokių sąlyčio taškų, jokių bendrų pažįstamų, net nežinodavai, kokie autobusai ten veža. Kitoniškumo įspūdį keldavo ir rajoną kertantis geležinkelis, kaminai, bokštai, apleisti gamyklų pastatai – Vilniui nebūdingas pramoninis peizažas. O kur dar demografiniai rajono ypatumai, dažnai lemdavę kalbinę atskirtį.

Dėl tokios Naujosios Vilnios fizinės ir dvasinės atskirties šiandieną ši Vilniaus dalis tampa viena patraukliausių kryptų verslo ir kultūros plėtrai. Kartais šios iniciatyvos telpa ir po vienu stogu. Tokia yra ir Naujojoje Vilnioje netrukus savo veiklą pradėsiančio „Dūmų fabiko“, kur kartu įsikūrė kultūros erdvė ir alaus darykla, istorija.

Kol kas bėgių atšakos, vedančios iki pat „Dūmų fabriko“, paskirtis – krovininė. Galbūt ateityje jos statusas keisis į keleivinę.

Ryšiausias interjero akcentas – kone fotogenišiausias kranas visame Vilniuje, kurio motyvas atsikartoja ir „Dūmų fabriko“ logotipe.

Didžiausias dalgų fabrikas pasaulyje

Naujosios Vilnios fizinę ir dvasinę izoliaciją daugiausia lemia faktas, kad šis Vilniaus rajonas ilgus metus vystėsi kaip savarankiška gyvenvietė. Prieškariu Naujoji Vilnia netgi laikyta vienu iš svarbiausių Lietuvos pramonės centru – šalia Vilniaus, Kauno ir Šiaulių. Pagrindinė to priežastis – dar XIX amžiaus viduryje dabartinėje Naujosios Vilnios teritorijoje pradėti geležinkelio tiesimo darbai. Ilgainiui Naujoji Vilnia tapo transporto mazgu – pro čia ėjo geležinkeliai Varšuva–Peterburgas ir Minskas–Liepoja. Logistikos atžvilgiu patogios gyvenvietės infrastruktūra greitai buvo įvertinta to meto pramonininkų, čia pradėtos steigti gamyklos.

Vienos iš tokių gamyklų steigėjais tapo iš Berlyno atvykę pramonininkai Wyszwiński ir Szereszewski. Jie 1880 metais tarp Naująją Vilnią kertančio geležinkelio ir Vilnelės, dabartinėje Dūmų gatvėje, įkūrė Patentuotų vinių rusų-vokiečių įmonę. Verslą netrukus perpirko turtingiausias to meto Liubeko žmogus Emilis Possehlis. Naujasis savininkas fabriką praplėtė ne tik fiziškai, bet ir veiklos prasme – fabrike pradėti gaminti tam metui modernios technologijos dalgiai, kurie Rusijos imperijoje buvo pakrikštyti „litovkomis“.

Įmonė sėkmingai vykdė veiklą. 1900 metais Naujojoje Vilnioje pagaminti dalgiai buvo eksponuojami Paryžiaus pasaulinėje parodoje, o prieš Pirmąjį pasaulinį karą fabrike būdavo pagaminama iki 3 mln. „litovkų“ per metus. Fabrikas buvo tituluojamas didžiau-

siu dalgijų fabriku pasaulyje. Dalgiai gaminti iki pat Antrojo pasaulinio karo, kol 1948 metais įmonė buvo reorganizuota į Vilniaus dažymo aparatų gamyklą, kuri 1966 metais pervadinta į Vilniaus statybos apdailos mašinų gamyklą.

Nepriklausomybės laikais dažymo aparatų gamyklą ištiko klasikinės sovietinės pramonės objekto likimas – ji nustojo egzistavusi. Gamyklos teritorijoje įsikūrė geležinkeliečiai ir įvairūs „garažiniai“ – autolaužynai ir dėvėtų dalių pardavėjai, autoservisai, kalviai, metalo supirkėjai. Ilgainiui į buvusio dalgijų fabriko teritoriją pradėjo keltis įvairūs verslai, menininkai ir net gyventojai, čia atradę užuovėją nuo centrinę Vilnių transformuojančios gentrifikacijos. Patrauklios sąlygos verslo plėtrai į Naująją Vilnią, į buvusį dalgijų fabriką, atvedė ir aludarį Liną Zakarevičių bei jo šeimą.

Nuo alaus daryklos plėtros iki „Dūmų fabriko“

L. Zakarevičius – nuo 2015 metų veikiančios daryklos „Sakiškių alus“ savininkas ir direktorius. Įmonė savo veiklą pradėjo Vilniaus rajone esančiame Sakiškių kaime ir išsitempa 80 kvadratinį metrų ploto pastate.

„Kai startavome su gamyba Sakiškėse, jau tada turėjome minčių, kad po kurio laiko ieškosime vietos ir kelsimės kitur. Buvo įvairiausių variantų, bet taip jau atsitiko, kad mums pasiūlė šį rajonėlį (dalgijų fabriko teritoriją – aut. past.). Užsukome vieną kartą apsižvalgyti, antrą, trečią, ketvirtą ir su kiekvienu kartu mums vis labiau čia viskas tiko ir patiko. Tada pradėjome ir drąsiau žiūrėti skelbimus, kontaktuoti su buvusiais savininkais ir užtikome būtent šitas patalpas. Tuščia didelė erdvė – joje visiškai nieko

nebuvo, bet savotiškai žavi. Po to, kai čia apsilankėme, nebuvo diskusijos apie kažkokias alternatyvas.“

Aludarį sužavėjusios patalpos pasirodė esančios pats seniausias buvusio dalgijų fabriko komplekso pastatas, kuris pagal plotą 15 kartų pranoko daryklą Sakiškėse. „Klausimas buvo, iš kur gauti pinigų remontui ir ką čia veikti – alaus daryklai ieškojome mažesnės kvadratūros erdvės. Iš pradžių ketinome įsigyti viską ir dalį parduoti, vėliau kartu su bendraturčiais papildomai renovuoti, skirtingas veiklas vykdyti. Tačiau susiklostė taip, kad bankas patvirtino paskolą, todėl ryžomės viską imti ant savo pečių ir 2019-ųjų rugsėjį pradėjome remontą. Tada pradėjome mąstyti, ką čia papildomai galime padaryti. Iš esmės taip ir išėjo – „Dūmų fabrikas“ yra kur kas plačiau nei „Sakiškių alus“. Alaus darykla bus tik šio komplekso dalelytė.“

**1900 metais
Naujojoje Vilnioje
pagaminti dalgiai
buvo eksponuojami
Paryžiaus
pasaulinėje
parodoje, o prieš
Pirmąjį pasaulinį
karą fabrike būdavo
pagaminama iki
3 mln. „litovkų“ per
metus. Fabrikas
buvo tituluojamas
didžiausiu dalgijų
fabriku pasaulyje.**

Kad 20 metų nenaudotame pastate būtų galima vykdyti ūkinę ir kultūrinę veiklą, pirmiausia jį reikėjo visiškai renovuoti. Visi vidaus paviršiai – sienos ir metalinės konstrukcijos – buvo nusmėliuoti, nes apleistose patalpose viskas buvo apsinešę storu purvo sluoksniu. Sutvarkytas stogas, pakeisti visi langai, įrengta kombinuota patalpų šildymo ir gamyklos šaldymo sistema. Pastatas, siekiant išsaugoti istorinę jo išvaizdą, plytų ornamentiką, buvo apšiltintas iš vidaus, o vakariniame jo fasade sovietmečiu užmūryti langai – atidengti ir įstiklinti.

Naujai erdvei „Dūmų fabriko“ pavadinimas prilipo natūraliai, o naujesiems šeiminiams pasirodė labiausiai aprėpiantis rajono, teritorijos specifiką. „Ne tik kultūra, bet ir gamyba. Dūmų gatvė, traukinys dūmija, pramonė ir kaminai“, – porina aludaris.

Pasirinko kultūros kryptį

Apie VŠĮ „Dūmų fabrikas“ viziją, veiklas ir planus pasakoja direktorė Greta Zakarevičienė: „Šis rajonas labai specifinis, čia gyvena daug kitakalbių – lenkų, rusų, baltarusių. Miesto kontekste jis pamirštas. Svarstėme, ko trūksta Naujajai Vilniai. Kultūra mums atrodė artimiausias, priimtinausias bei labiausiai trūkstamas dalykas. Todėl siekiame pritraukti aukštesnio arba aukščiausio lygio renginius ir veiklas.“

Naujojoje Vilnioje veikia kultūros rūmai, muzikos ir dailės mokyklos vaikams, tačiau ten, anot G. Zakarevičienės, daugiausia vystoma mėgėjų būrelių ir saviveiklininkų veikla. „Noriame, kad vietiniai gyventojai atvyktų pas mus. Jie iki miesto nenuvažiuoja arba nė nežino, kas ir kur vyksta – daug rusakalbių ir lenkų neseka lietuviškos žiniasklaidos.“

„Dūmų fabriko“ šeimnininkai planuoja, kad darbo dienomis patalpos bus nuomojamos įvairiausiems interesantams ir naudojamos pagal jų poreikius: „Mūsų planas – daugiau nuomoti, nei organizuoti patiems. Dalį veiklų įgyvendinsime patys, bet kadangi neturime patirties, didelių projektų imtis gali būti sudėtinga. Savaitgaliais vyks kultūriniai renginiai, parodos, koncertai.“ „Dūmų fabrike“ jau vyko „Kultūros nakties“ renginiai, fotosesijos, tačiau oficialus erdvės atidarymas ir pirmasis didesnis renginys „Mados infekcija“ įvyks rudenį. Į mados šventės renginius žiūrovai kelias egzotiškai – traukiniu. Į buvusį dalgų fabriką dar XIX amžiuje buvo atvesta geležinkelio atšaka, dabar einanti per „Dūmų fabriko“ teritoriją. „Iš žmonių supratau, kad trūksta įdomių vietų, didesnių erdvių. Industrinio stiliaus vietų mieste išvis nelabai yra“, – įžvalgomis dalijasi G. Zakarevičienė.

Vietiniai vietiniams

„Dūmų fabriko“ šeimnininkų žinios apie Naujosios Vilnios rajono kontekstus ir bendruomenės poreikius ne iš piršto laužtos – Zakarevičių šeimą galima vadinti rajono vietiniais. Greta kilusi iš Naujosios Vilnios, jos tėvai gyvena vos už 500 metrų nuo fabriko. Linas savo karjerą irgi pradėjo šiame rajone, daugiau nei dešimtmetį darbavosi poligrafijos srityje Pramonės ir Dūmų gatvėse: „Kai išėjau iš darbo, pasakiau sau: „Tikriausiai į Naująją Vilnią daugiau niekada negrįšiu.“ Bet sugrįžo. Po 5 metų aludaris sutiko Gretą, o dar po 5 metų tapo istorinio pastato savininku.

Įgyvendinti Zakarevičių „Dūmų fabriko“ viziją padeda rajono vietiniai. Palaikomi santykiai su vietos organizacijomis ir bendruomene, jos pirmininkas ir architektas Maksimas

Zacharovas ne kartą „Dūmų fabriko“ šeiminkams patarinėjo ir konsultavo įvairiausiais techniniais klausimais. Tokiuose festivaliuose kaip „Mėnuo Juodaragis“ šmėžuojantis kalvis Juozas Taraila irgi – vietinis, gamina „Dūmų fabrikui“ reikalingas metalo konstrukcijas. Gretos tėtis kartą per savaitę veda ekskursijas, kurių metu dalijasi istorijomis ir pasakojimais apie antrą šimtmetį skaičiuojantį pramonės kompleksą. Mezgami ryšiai su vietos kūrėjais, Naujosios Vilnios menų mokyklomis.

„Šito rajono žmonės labai nusivylę ir jaučiasi nematomi, nes iš miesto pusės niekas niekada nebuvo daroma. Nepaisant to, bendruomenė labai aktyvi ir laukia iniciatyvių žmonių“, – savo patirtimi dalijasi „Dūmų fabriko“ direktorė. Tačiau naujos ir ryžtingos

iniciatyvos pamažu atkreipia dėmesį į Naująją Vilnią: „Esame sulaukę valdžios atstovų, lankėsi vietoje išrinkta seimo narė ir vice-meras. „Lietuvos geležinkeliai“ suinteresuoti keisti atšakos mūsų teritorijoje statusą iš krovinių į keleivinę, norą jungtis prie veiklų išreiškia net buvusios mokytojos. Matome, kad einame tinkama linkme, kuri domina žymiai platesnį žmonių ratą.“

Daugiau

Dūmų g. 5

„Facebook“: Dūmų fabrikas

www.dumufabrikas.lt

Visos „Dūmų fabriko“ veiklos – alaus darymas ir ragavimas, kultūriniai renginiai – organizuojamos bendroje erdvėje, po vienu stogu.

Pirmasis Vilniaus dangoraižis

Artūras Savko

Į kalną kylančios Jono Basanavičiaus vardą turinčios gatvės perspektyvą uždaro didžiulis neoklasicizmo ir neobaroko stiliaus pastatas su raidėmis ant stogo. Jį maždaug dešimtmetį žymėjo užrašas „Lietuvos geležinkeliai“. Geležinkelininkai, šiame pastate šeimininkavę nuo pat pradžių, po daugiau nei šimtmečio išsikelia kitur. Kol sprendžiama rūmų ateitis, galima prisiminti pirmojo ir kai kuriuos netgi šiurpinusio Vilniaus dangoraižio istoriją.

Polesės geležinkelio valdybai skirti rūmai su puošniais vartais iškilo 1903 metais. Igno Nefo nuotr.

Iki pat XIX amžiaus paskutinio dešimtmečio visa teritorija į vakarus nuo Pylimo gatvės buvo menkai urbanizuota. Joje ganėsi gyvuliai, kur ne kur stovėjo kaimiško vaizdo lūšnelės (nors būta ir prabangių sodybų), o skersgatviuose po kojomis dulkėjo smėlio ir žvyro takeliai. Amžininkas Vladislavas Sirokomlė (1823–1862) apie šią vietovę rašė: „Čia pat keletas elegantiškų mūrinių namų ir skurdžių amatininkų lūšnelių. Tarp namų žaliuoja vešlūs daržai. Gražiais vasaros vakarais alėjoje pilna žmonių: vieni skuba iš miesto po Vingį pasivaikščioti, kiti čia ilsisi, tyru oru kvėpuoja.“

Viskas pasikeitė vos per du dešimtmečius. Vien tarp 1890 ir 1897 metų Vilniuje iškilo net 400 didžiulių nuomojamų daugiabučių namų. Viena iš zonų, kur buvo sukoncentruotos statybos, buvo ir Pohulianka, dabartinės J. Basanavičiaus gatvės rajonas. 1923 metais Vladislavo Zahorsio išleistame vadove po miestą J. Basanavičiaus gatvė jau vadinta „viena įspūdingiausių ir puošniausių miesto gatvių, [...] turinti nemažai aukštų mūrnamų, kur vos prieš 40 metų būta tik daržų“. Didžiausių pastatų ansamblį formuoja reprezentaciniai Polesės geležinkelio valdybai skirti rūmai su puošniais vartais, tuomečių Pohuliankos (dab. J. Basanavičiaus) ir Kaukazo (dab. Mindaugo) gatvių kampe iškilę 1903 metais.

Projektavo darbščiausi istorizmo architektūros atstovai

Didįjį pastatą prie Mindaugo gatvės suprojektavo grafas Tadeušas Marija Rostvorovskis, o mažesnio valstybės kontrolės pastato ir puošnių vartų, sudarančių su pagrindinių korpusu bendrą pastatų ansamblį, projektą parengė Konstantinas Korojedovas. Tai būta

dviejų ypač aktyviai dirbančių ir populiarių architektų: K. Korojedovas per dešimties metų (1894–1904 metais) vyriausiojo architekto Vilniuje karjerą suprojektavo daugiau kaip 40 pastatų, o T. Rostvorovskis – dar keliasdešimt, tad kartu jie buvo atsiriekę apie dešimtadalį tuomečio Vilniaus naujų pastatų projektavimo „rinkos“.

T. Rostvorovskio kūrybai būdinga rafinuota ir ramios, pompastiškos didybės kupina akademinio istorizmo stiliaus architektūra, primenanti pastatus Rusijos, Vokietijos, Prancūzijos, Austrijos-Vengrijos imperijų sostinių centriniuose gatvėse. Nieko keisto, kai sužinome, kad architektas studijavo Peterburge, Krokuvoje, Miunchene ir Paryžiuje, o mokėsi bei įkvėpimo sėmėsi, žvalgydamas šių miestų pastatų fasadus. Jo projektuoti puošnūs neobaroko bei neoklasicizmo mūrai praturtino Vilniaus Naujamiesčio gatves, o Polesės geležinkelio valdybos rūmų pastatas – brangakmenis šio architektovo viso gyvenimo kūrybos karūnoje.

K. Korojedovas projektavo puošnius istorizmo (vėliau – modernio) stiliškos pastatus su daugybe skoningo dekoru. Pažvelgus į bet kurį jo projektuotą pastatą, akyse raibsta nuo fasaduose įkomponuotų skulptūrų gausos, žaismingo orderinių sistemų (kolonų fasaduose) panaudojimo, plastinio dekoru. Architekto pastatų fasaduose atgyja paukščiai ir fantastiniai gyvūnai, žaidžia vaikai ir riau-moja liūtai, šypsosi moterys ir paslaptiniai praeivius nužvelgia mitinės būtybės. Jei ne detektyvinio filmo vertas architekto K. Korojedovo dingimas iš Vilniaus po 1904 metų bei tuomet mieste siautusi nekilnojamojo turto krizė, tikriausiai modernio stiliaus pastatų įvairovė ir turtingumu galėtume varžytis net ir su pačia šio stiliaus karaliene Ryga.

Varžybos dėl aukščio

Aukštesnių nei keturių aukštų pastatų statyba iki XIX amžiaus vidurio pasaulio miestuose buvo ypač reta. Tik išradus saugius lifthus su gaudyklėmis (1852 metais) bei įkinkius juos į elektrą (po 1880 metų), statybose pradėjus naudoti plieną ir gelžbetonį (XIX amžiaus pabaiga), miestai ėmė kasmet vis labiau ir labiau stiebtis į viršų. Pirmasis pasaulyje dangoraižis 1885 metais buvo pastatytas Čikagoje – dešimties aukštų pastatas siekė 42 m.

Septynių aukštų (arba aštuonių, priklauso nuo to, kaip skaičiuojame) Polesės geležinkelio valdybos administracinis pastatas, iš kurio buvo valdomas vakarinę Rusijos impe-

rijos dalį apimančių geležinkelio linijų tinklas (Polesė – regiono tarp Vakarų Baltarusijos ir Vakarų Ukrainos pavadinimas), laikytinas pirmuoju Vilniaus dangoraižiu (36 m), ilgai neturėjęs Vilniuje lygiaverčių konkurentų. Po keliolikos metų pastatyti nuomojami daugiabučiai tik priartėdavo prie aukštai debesyse užbrėžtos kartelės, tačiau jos neviršijo: milžiniškas, bene 100 m ilgio dviejų laiptinių Chajos Lėjos Kremer daugiabutis Kauno g. 2 (1911–1912 metai) ir grafo Sergejaus Lopacinskio daugiaaukštis Jogailos g. 8 (1914 metai) yra šešių aukštų. Tokio aukščio pastatų tuo metu dar nebuvo nė viename kuriame kitame Rusijos imperijos mieste.

Tik po penkiasdešimties metų aukštų skaičiumi Lietuvoje geležinkelininkų būstinę

J. Basanavičiaus gatvė, 1912 metai. Atvirukas iš LMA Vrublevskių bibliotekos Retų spaudinių skyriaus.

pralenkė italo iš Leningrado G. Rippas-An-joletas suprojektuotas Mokslininkų namas Neries krantinėje Vilniuje ir Kaune, Nemuno krantinėje pagal Jokūbo Pero projektą pastatytas gyvenamasis namas „Pergalės“ fabriko darbininkams.

Įrengtas net liftas, iš čia skambinta telefonu

Pastatų aukštėjimo tendencija prieš šimtmetį buvo ryški ir Vilniuje, tik dėl XX amžiaus 1-ojo dešimtmečio ekonomikos krizės bei nekilnojamojo turto burbulų sprogdimo statybos po 1900 metų stagnavo, o 4–6 aukštų namų statyba vėl atsigaivė tik prieš pat Pirmąjį pasaulinį karą, todėl ir pastatų su liftais mieste atsirado vos keliolika.

Pirmiausia Vilniuje elektriniai liftai įrengti viešbučiuose („Europa“, „Bristol“), pramoniniuose objektuose (vyno sandėlyje, saldinių fabrike, traukinių stotyje, Halės turguje, spaustuvėje ir kt.) bei administracinės, kultūrinės ir kt. paskirties valstybiniuose pastatuose. Liftų buvo įrengta ir pačiuose prabangiausiuose Vilniaus daugiabučiuose.

Polesės geležinkelio valdybos pastate įrengtas liftas buvo vienas pirmųjų visame mieste. Pastato kampinėje dalyje jį įrengė Vilniaus inžinierių Konstantino Guščios ir Vladislavo Malinovskio technikos biuras.

Geležinkelių muziejuje eksponuotos (šiuo metu muziejaus vidaus ekspozicija, įsikūrusi Vilniaus geležinkelio stoties antrame aukšte, uždaryta rekonstrukcijai) medinės lifto kabinos viduje esančios lentelės lenkų kalba įrašas išduoda, kad liftas „iš pagrindų perdirbtas 1932 metais“ brolių Jenike įmonės iš Varšuvos, tad tikėtina, jog tai ir yra kapitaliai

tarpukariu suremontuota senoji K. Guščios ir V. Malinovskio įmonės įrengta lifto kabina. Tokiu atveju tai būtų seniausia Lietuvoje lifto kabina, tačiau norint išsklaidyti visas abejones trūksta tai liudijančių dokumentų.

Tarpukario liftas buvo skirtas keturiems asmenims (320 kg kėlimo galios), o jo durės buvo sustumiamos rankomis. Be lifto, pastate buvo galima naudotis ir telefonu. Tuo metu, kai visame Vilniuje buvo tik pusantro šimto telefono abonentinė, geležinkelių būstinė turėjo net du telefonų numerius: Polesės geležinkelių valdybon buvo galima paskambinti surinkus vos dviejų skaičių kombinaciją – 28 arba 62. Tikriausiai patogiau buvo skambinti ir iš vieno kabineto į kitą, nes pastato Mindaugo gatvėje ilgis – net pusantro šimto metrų.

Geležinkelininkų administracinis pastatas žymėjo naują miesto raidos etapą, kai pastatai augo vis aukštesni, darėsi masyvesni, o jų stogai plokštesni.

Vilniaus panoramų pabaisa

Lietuvoje neturime miestų oro teisių, kuriais prekiaujama Niujorke, tačiau, jei turėtume, vaizdai, atsiveriantys iš šių rūmų, būtų verti milijonų. Jau iš trečio aukšto matoma panorama gniaužia kvapą: nuo čia galima apžvelgti visas Senamiesčio bažnyčias ir rūmus, kelias aukščių namų šlaitinių stogų

simfonija ataidi nuo Antakalnio kalvų, o rytuose dailininkų plunksnos vertas paveikslas nusitęsia iki Markučių priemiesčio.

Ir atvirkščiai – ant aukštumos krašto, visai priešais senąjį miestą, nutūpęs pastatas yra matomas ne tik iš kelių Senamiesčio gatvių, tačiau kaip miražas sklendžia virš T. Kosciuškos gatvės stovint prie Petro ir Povilo bažnyčios, pakilęs virš miesto dairantis nuo Žirmūnų tilto ir dominuoja žvalgantis iš apžvalgos aikštelės ant Trijų Kryžių kalno.

Visais laikais naujovės sutinkamos atsargiai, ypač tai pasakytina apie architektūrą. Geležinkelininkų administracinis pastatas žymėjo naują miesto raidos etapą, kai pastatai augo vis aukštesni, darėsi masyvesni, o jų stogai plokštėjo. Iki tol miesto panoramose dominavo tik nesuskaičiuojami bažnyčių bokštai, aukštos jų varpinės, o aukščiausias pasaulietinis pastatas buvo Vilniaus universiteto centriniai rūmai su biblioteka bei astronomijos observatorija. Kai kurie miestiečiai, dailininkai, menotyrininkai ilgai negalėjo susitaikyti su pastatų hierarchijos pokyčiais bei savotiška miestovaizdžio desakralizacija. Dailės kritikas Mikalojus Vorobjovas knygoje „Vilniaus menas“ emocionaliai rašė, kad „į miesto panoramą šiurkščių disonansu įsispraudžia milžiniška Geležinkelių valdybos pabaisa“.

Teatro ir Mindaugo gatvėse, prieš šimtą metų visai neužstatytose, šiuo metu suformuotas nepertraukiamas gana aukštų namų perimetras ir geležinkelininkų pastatas panoramose jau menkai beišsiskiria. Geležinkelių „pabaisa“, kadais šiurpindavusi dalį jautrios sielos miestiečių, liko tik vienas iš „pabaisiukų“, kuriuos laikui bėgant (pastatui senoliui greit sueis 120 metų) miestiečiai prisijaukino.

Trūkstami akcentai

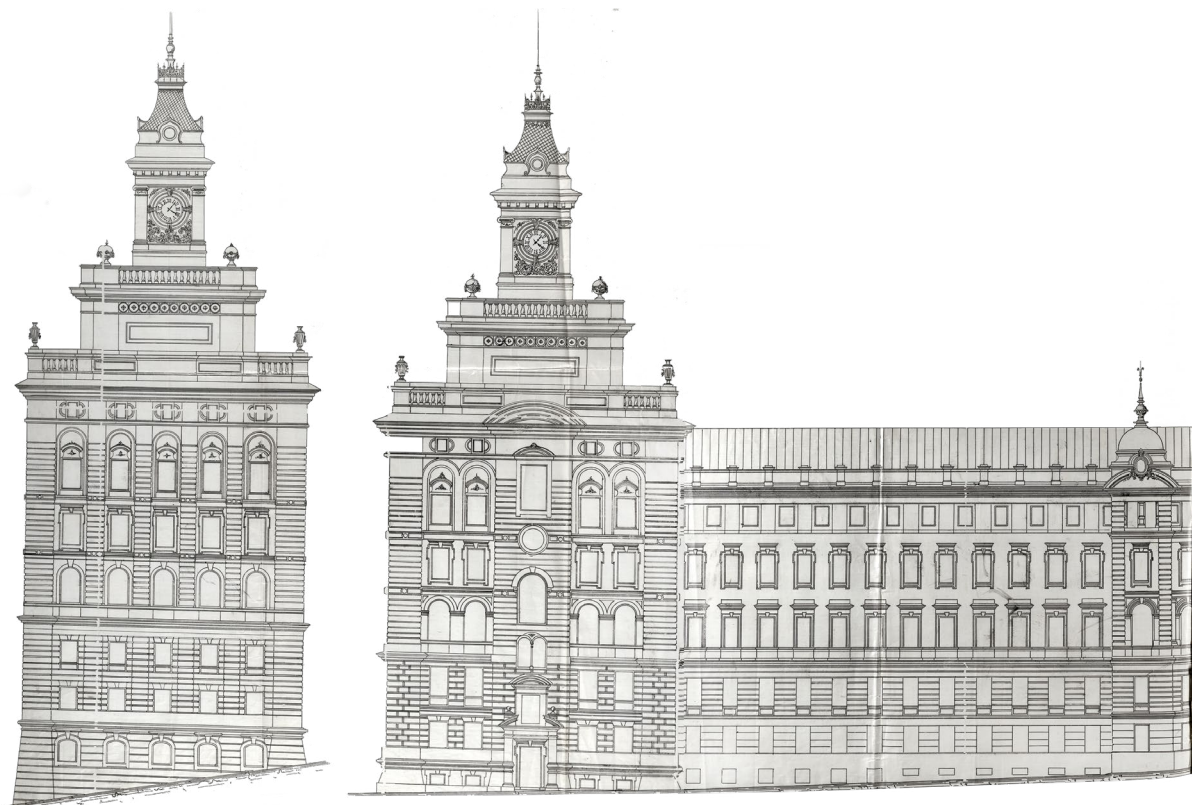
Nedaugelis žino, kad šis masyvus pastatas, sulaukęs daug kritikos dėl architektūros kokybės, galėjo atrodyti visai kitaip. Dėl nenustatytų priežasčių pastato projektas buvo realizuotas gerokai supaprastintas: atsisakyta alegorinių fasado skulptūrų, neobarokinių bokštelių šalmų, o į miesto pusę atgręžta ir matomiausia, žiūrint iš Senamiesčio, fasado dalis palikta be išraiškingesnės apdailos. Trūksta svarbiausio ansamblio akcento – septynaukštė dalis turėjo būti aukštesnė. Nerealizuotoje bokšto viršūnėje planuota įrengti didžiausio Vilniuje laikrodžio ciferblatus, neobarokinį bokštelį su smaile.

Konservatyvioje Europoje aukštų pastatų statyba nebuvo populiari – vos keli 50–80 m aukščio dangoraižiai Berlyne, Madride, Antverpene, Varšuvoje, Ženevoje, Katovicuose, Rygoje ir kitur pastatyti tarpukariu. Visiškai realizuotas 65 m aukščio geležinkelininkų dangoraižis net iki 1918 metų, kai Berlyne buvo pastatytas 70 m aukščio „Siemens-turm“, būtų buvęs pats aukščiausias pastatas visoje Europoje.

Visiškai realizuotas
65 m aukščio
geležinkelinių
dangoraižis net
iki 1918 metų,
kai Berlyne
buvo pastatytas
70 m aukščio
„Siemensturm“,
būtų buvęs pats
aukščiausias
pastatas visoje
Europoje.

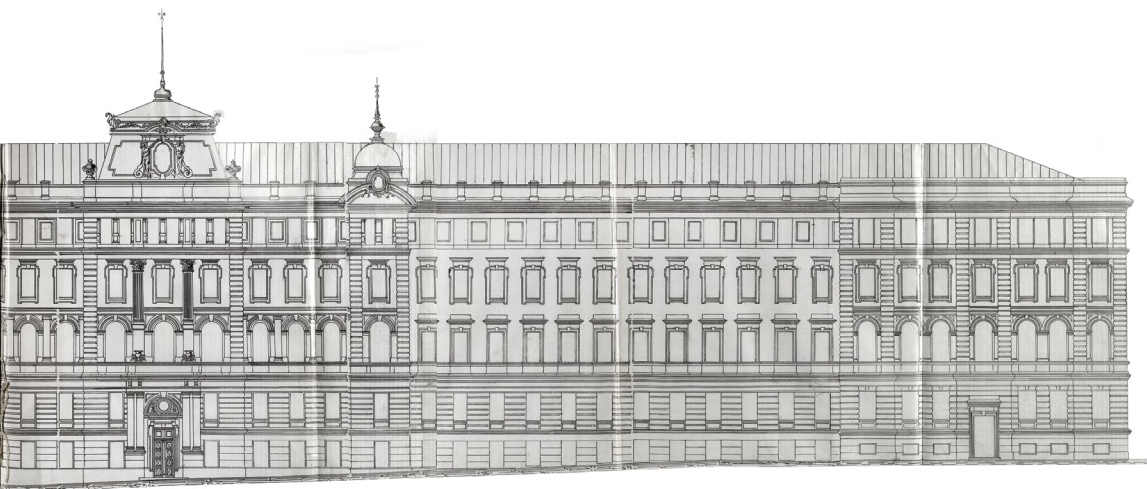
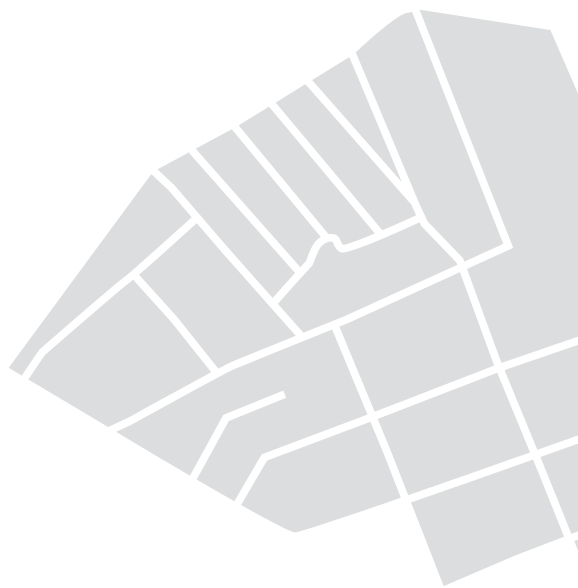
Vartai, suprojektuoti K. Korojedovo, galėjo būti pirmasis modernio stilius pastatas Lietuvoje, tačiau taip pat buvo supaprastinti. Nepaisant šių nuostolių, didingi vartai Vilniaus urbanistiniame peizaže vis tiek yra išskirtiniai.

Kokios priežastys galėjo sutrukdyti realizuoti projektą taip, kaip buvo sumanyta pradžioje? Galbūt buvo viršytas numatytas šioms grandiozinėms statyboms biudžetas? Gal koreguoti sprendimus vertė prasidėjusi ekonomikos krizė, po kelerių metų sužlugdžiusi ne vieną nuomojamų namų statybą ir nekilnojamojo turto nuoma užsiėmusį verslininką ir Vilniaus statybinių medžiagų pramonę? Yra žinoma, kad projekto statybos darbus prižiūrėjo karo inžinieriai, kurie galė-

davo koreguoti projektą jau statybų metu. Gal neįtiko kurio nors šių prievaizdų skoniui? O gal kai kurių pastato detalių atsisakyta tik laikinai – norėta užbaigti vėliau, tačiau prie šių sumanymų taip ir negrįžta? Archyvinių duomenų apie tai, kodėl Polesės geležinkelių valdybos rūmai nebuvo užbaigti, kol kas nėra surasta, tad apie tikrąsias to priežastis ir pastatų supaprastinimo motyvus lieka tik spėlioti.

Vilnius su Polesės geležinkelių valdybos pastatu XX amžiaus pradžioje trumpam įsiveržė į didmiesčių su pirmaisiais dangoraižiais Europoje avangardą, tačiau lenktynės dėl miesto su aukščiausiais į debesis iškilusiu bokštu titulo pralaimėjo. Vienišas tokio mastelio pastatas ilgai stūksojo Vilniuje kaip įspūdingas nesusipratimas.

Polesės geležinkelio valdybos rūmų projektas, LVIA, F. 938, Ap. 4, B. 3646.

Parafrazių malonumai: neužtikrinta tikrovė

Zigmas Pakšaitis

Kažkada studijų metais dėstytojas per paskaitą paklausė: „Ar literatūra yra apie tokį pasaulį, kuriame gyvename, ar apie tokį, koks jis galėtų būti?“ Sutrikdyti galimybės papulti į pinkles studentai ėmė nedrąsiai svarstyti, kad teisingas yra pirmasis variantas, tačiau klausimą iškart papildė patikslinimas: „Jei literatūra apie tai, kas yra, tai jūs visi su šluotomis atskriodate, o pro langus matosi Hogvartso bokštai“?

Mus suklaidina atpažįstamumas. Tiek literatūra, tiek fotografija neretai naudojasi atpažįstamais ženklais – vaizdais ar žodžiais, kuriuos kiekvienas patiria aplinkui esančiame pasaulyje. Tačiau menininkai juos dažniau traktuoja kaip medžiagą savo kūriniams. Taip keičiasi pasaulio ribos, jo reikšmės ir pasakojamos istorijos, randasi galimybių.

Austė Stiklerytė. Planetariumas, 2017 metai

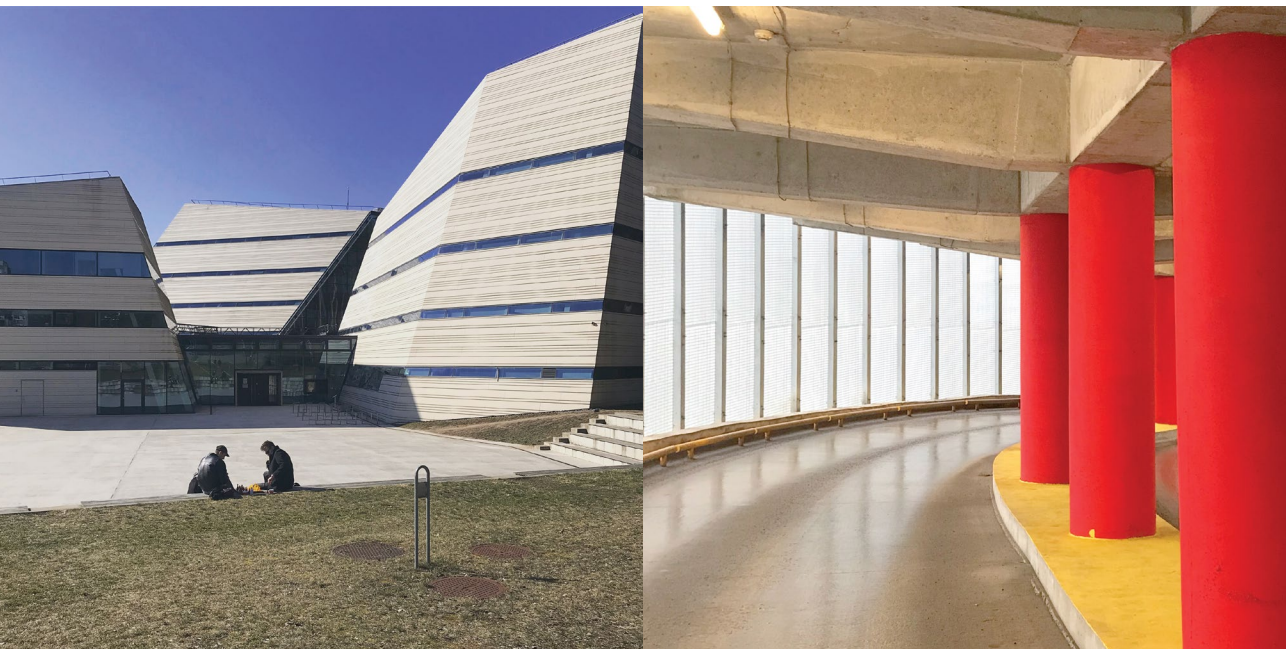
Nauji pasakojimai keičia senų daiktų ir istorijų reikšmę. Taip kinta ir miesto tapatybė bei mūsų suvokimas apie save pačius.

Dizainerė ir fotomenininkė Austė Stiklerytė pasitelkia Vilniaus ir kitų vietų vaizdus, kad pasakotų siurrealias, ironiškas ir pagaulias istorijas. Dėlione pavirstantys miegamųjų rajonų mūrai, be gravitacijos ore tvyrantys betono objektai ar planetariumas, kurio stogas – pats mėnulis, – visa tai nepiktybiškas mus supančio pasaulio suvokimo pakutėnimasis, tyrimas, ką kalba ir ką reiškia mus supantis miestas, kaip keičiasi jo matymas, priklausomai nuo kultūrinių ženklų, nuo mus supančių ir kuriančių pasakojimų. A. Stiklerytė paima taisykles, tinkamas vienai sferai, ir pritaiko jas kitose: dvimačių kompiuterinių žaidimų logiką pritaiko architektūrai, apokaliptinius fantastinių filmų procesus sujungia su kasdienybės objektais.

Iš autorės kadrų dažnai išvalyti žmonės ir detalių gausa, prigesintos spalvos, juose kalba aštriabriauniai objektai bei detalės. Kartu kiekvienas kūrinys, nepaisant apokaliptinių nuojautų, kviečia į šmaikščių ir malonių konspiraciją arba suokalbį. Tai geriausiai iliustruoja grafitis ant stogo / mėnulio: net ir tarpgalaktinės fantastikos pasaulyje jie mus paveja.

Virginijus Kinčinaitis – menotyrininkas, kritikas, meno teoretikas, keleto knygų autorius ir daugybės parodų kuratorius bei iniciatorius. Jo kuriamuose kadruose – metonimijomis tapę urbanistikos, gamtos, žmonių gyvenimo ar meno kūrinių fragmentai. V. Kinčinaitis sugeba rasti viską keičiančius sąryšingumus, kurie paverčia nuotraukas vizualiniais skanėstais, šmaikščiais ir įžvalgiai komentuojančiais kultūrą, perpasakojančiais mus pačius iš šalies. Įdomu, kad jo kūryboje

Virginijus Kinčinaitis. Iš mobiliografijos ciklo „Sublime“, 2018–2020 metai

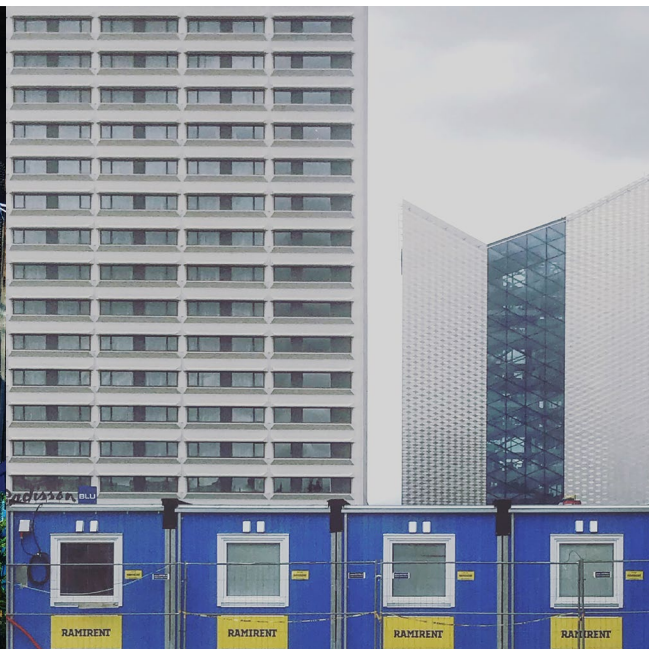

reikšmės atsiranda per griežtą komponavimą ir aplinkos suvaldymą, o vienas svarbiausių pasakojimo instrumentų – atsisakymas. Atsisakymas veikia kaip užtvanka: vaizdo jėga sutelkiama į gana mažą kiekį struktūrinių vienetų (neretai atsisakoma net ir erdvės jausmo), taip kadre palikti daiktai įgauna daugiausia jėgos. Net ir sudėtingos miesto ar žmogaus tapatybės neretai atskleidžiamos per mažas detales.

Žaviausia, kad sudėjus visa tai ir įvairialypį autoriaus meno lauko išmanymą kadrai kuriami apgaulingai lengvi ir šilti, kartais net artimi popartui, o jiems sukurti pakanka tiesiog mobiliojo telefono.

Tokio lengvumo norisi įnešti į mintis bei pokalbius šį rudenį. Viskas, kas yra aplinkui, turi ne tik fizikinių matmenų, bet ir reikšmių, kurios nemaža dalimi priklauso nuo mūsų,

nuo to, kaip žiūrime. Kad miestas pasikeistų, nebūtina perstatyti ištisų rajonų, pakanka sukurti ar surasti pasakojimus apie tai, kas jau yra aplinkui, Vilniaus istorijas papildyti savomis.

Trys filmai per dieną

Auksė Podolskytė

Vytautės Ribokaitės nuotr.

Gali būti, kad vilnietės Eglės Maceinaitės pavardę perskaitėtė besibaigiančio filmo titruose. O gal žiūrėjote jos atrinktą juostą prancūzų kino festivaliui „Žiemos ekranai“ ar susipažinote per renginį „Menų spaustuvėje“. Vasarį Eglė tapo seniausio kino teatro mieste programų koordinatore. Nuo tada „Skalvijos“ kino centro repertuaras – jos rankose.

Gimei ir augai Vilniuje. Vaikystę praleidai šiuo metu madingame Naujamiesčio rajone, Konarskio gatvėje. Koks šis rajonas tavo prisiminimuose?

Vaikystėje mano maršrutas apsiribojo J. Basanavičiaus vidurine mokykla, dainavimo mokykla „Liepaitės“, Vingio parku ir kiemais vedžiojant šunį... Visi draugai ir klasės draugai gyveno kone vienoje gatvėje, tad ir sėdėdavome pas vienus ar pas kitus – priklausydavo nuo to, pas ką naujas kompiuterinis žaidimas ar tėvų namie nėra.

Eglės pažintis su „Skalvija“ vyko pamažu. Iš pradžių kino centre ji lankydavosi kaip žiūrovė, vėliau prisijungė prie Vilniaus dokumentinių filmų festivalio komandos. Galiausiai tapo kino teatro programų koordinatore.

Kalbant apie patį rajoną, atsiminimuose išlikę nelabai svarbūs fragmentai, bet iš jų ir susidėjo kasdienybė – parduotuvė „Pas Juozapą“, kur tėvai nusiųsdavo nupirkti ko nors smulkaus, du metaliniai kioskai S. Konarskio stotelėje, kuriuose pirkdavome „kramtoškę“. Duonos kvapas Konarskio gatvėje – ten, kur dabar „Helios City“, stovėjo „Vilniaus duonos“ kepykla. Vietinis benamis su violetiniais botais, kuris visada vaikščiodavo už nugaros sunėręs rankas – kažkodėl vadinome jį Peliuku. O paauglystėje su draugais trindavomės keisčiausiuose taškuose – kieme prie „Vingio“ kino teatro (dabartinio „Forum Cinemas Vingis“), kurį vadindavome „Senu kiemu“, ar „Čili picoje“, kuri tada buvo visa iš raudono aksomo, paskendusi cigarečių dūmų rūke. Daug būta vokiečių karių kapinėse Vingio parke, blankiai prisimenu tiltelį už Observatorijos parkelio. Net stebina, kiek įvairių būrimosi vietų susigalvodavome vos kelių gatvių perimetre.

Šalia tavo namų – Justino Vienožinskio dailės mokykla, tavo minėtos „Liepaitės“. Pasirinkai chorinį dainavimą, dar vėliau lankei teatro studiją. Kaip manai, ką tau davė dainavimas mergaičių chore – ilgametės draugystės, išugdė supratimą apie muziką, sudomino menu?..

Gyvenimą galiausiai susiejau su vizualiaisiais menais, bet „Liepaitės“ man kaip žmogui padarė didžiulę įtaką. Paauglystėje lakstydavau iš pamokų, o repeticijos buvo šventa. Visko tose „Liepaitėse“ buvo – reikėjo krakmolyti koncertinių suknelių apykakles, nes scenoje jos turėjo atrodyti tobulai, po kelias valandas stovėdavome ant scenos ar mirkdavome po lietumi Dainų šventėje. Labai brangių prisiminimų yra iš kelionių ar vėlyvų žiemos vakarų „Liepaičių“ klasėse – tada labiausiai

pasijusdavo bendrystė. Dainavome įvairiausiose koncertuose, kažkada net festivalyje „Mėnuo Juodaragis“. Ne visada buvo lengva – ten turėjai suprasti savo stiprybes ir silpnybes, neužsikompleksuoti. Nuo mažens teko suprasti, kad, jei turi gabumų, – puiku, bet tai nereiškia, kad galėsi nedirbti.

Įdomu, ar dar kartais padainuoji, ar palaikai ryšius su choristėmis? Buvimas „Liepaitėse“, ko gero, reiškia įsitraukimą į šią bendruomenę ilgam.

Ką nors mintyse ar ne mintyse niūniuojau visuomet, iki šiol su draugėmis padainuojuame liaudies dainų. Iš tiesų dainuoti labai mėgstu ir pasiilgstu, nes dainavimas išlaisvina, panašiai kaip geras išsišokimas. „Liepaitėse“ nebesu, bet su merginomis iš choro nuolat prasilenkiu tai gatvėje, tai darbe.

Nors ir kitoje vietoje, tačiau ir vėl apsigyvenai Naujamiestyje. Tau patinka čia gyventi? Kokį šiandien matai šį rajoną?

Labai patinka, čia patenku į visiškai siurrealias scenas. Pavyzdžiui, Kauno gatvėje matydavau žmogų, vaikštinėjantį su dinosauro kostiumu. Per karantiną šalia namų sutikau vaiką, kuris vedžiojo šunį užsidėjęs Darto Veiderio („Žvaigždžių karų“ personažas – aut. past.) šalną, matyt, vietoj kaukės. Man patinka, kad Naujamiestis gyvėja, bet dar išlikusi jo dvasia – grubokas, patrupėjęs, per daug nenušlifuotas. Manau, čia labai apčiuopiama ir paties miesto istorija. Pavyzdžiui, daugiabutyje, priešais LRT radiją, kuriame užaugau, laiptinės lange buvo likusi kulkos skylė iš Sausio 13-osios įvykių. Ir tą langą pakeitė vos prieš kelerius metus.

Kaip nuo muzikos perėjai prie kino?

Į kiną patekau, galima sakyti, atsitiktinai. Profesionaliai užsiimti muzika niekada nenorėjau, mane domino meninė fotografija. Įstojau į menų mokyklą Prancūzijoje, bet galbūt buvau per jauna, nes nežinojau, nei ką noriu pasakyti, nei kaip tai daryti, ir toje mokykloje visiškai nesusigaudžiau. Nepatekau į antrą kursą ir taip pasibaigė mano menininkės karjera. Tačiau labai norėjau mokytis toliau. Pasirinkau teatro ir kino studijas, patekau į kursą su 500 žmonių, iš kurių bent pusė svajojo būti naujaisiais Godardais ir buvo užkietėję kinomanai. Teatras nuo vaikystės man buvo artimas, o kinu kaip tik niekada rimčiau nesidomėjau. Pirmame kurse mums pasakė: „Jei norite dirbti teatre, žiūrėkite vieną spektaklį per savaitę, jei kine – žiūrėkite tris filmus per dieną.“ Tad pradėjau nuo Orsono Welleso, Hitchcocko ir patekau į naują pasaulį. Prancūzijoje kelias buvo nelen-gvas – praėjo metai, kol gerai išmokau kalbą, sunkiai sekėsi priimti prancūzų mentalitetą, jaučiausi ten svetima. Nueiti į kiną ir pažiūrėti filmą pažįstama anglų kalba, susitapatinti su ekrane rodomu gyvenimu man buvo tikra atgaiva. Tada kinas man pasidarė labai svarbus ir labai įdomus. Ir iki šiol veikia mane panašiai kaip geras vitaminas.

Moki anglų, prancūzų ir portugalų kalbas. Ar ir šių šalių kinas tave traukia labiau nei kitų šalių ir regionų?

Išmokusi šias kalbas, labiau susipažinau ir su šalies kultūra, žmonėmis, todėl natūraliai esu smalsesnė tų šalių kinui. Portugalijos kinas mane traukia dėl savo nuostabios melancholijos, kurios yra ir Portugalijos poezijoje, fado dainose. O dėl prancūzų kino – kinas radosi Prancūzijoje, todėl, ko gero,

„Pirmame kurse mums pasakė: „Jei norite dirbti teatre, žiūrėkite vieną spektaklį per savaitę, jei kine – žiūrėkite tris filmus per dieną.“ Tad pradėjau nuo Orsono Welleso, Hitchcocko ir patekau į naują pasaulį.“

net ir norėdama negalėčiau juo nesidomėti, pernelyg daug istorijos, įdomių autorių. Su laiku keičiasi mano numylėtiniai – anksčiau labai mėgau italų kiną, o dabartinis mano atradimas yra Brazilijos klasika ir 7–8 dešimt. afroamerikiečių kinas.

Savo kalbines žinias jau kurį laiką naudoji versdama filmus, šiemet netgi buvai apdovanota už atogrąžų melodramos „Nematomas gyvenimas“ vertimą. Kodėl tau patinka kalba, žodžiai, vertimas?

Visuomet buvau linkusi į užsienio kalbas, man sekėsi jų mokytis nededant daug pastangų. Kalba man susijusi su kelionėmis – truputį portugalų kalbos pramokau universitete ir tuomet tiesiog važiuodavau į Portą kelis mėnesius pasavonorauti viešbutuke ar restorane. O prancūziškai kalbu pakankamai riebiu žargonu, nes kalbos mokiausi tiesiog gatvėje, iš praeivių ar vakarėliuose su kurso draugais. Įdomu tai, kad kalbėdamas kita

Filmo žiūrėjimas – tarsi ritualas, – sako Eglė. Tai yra ir kelionė iki kino teatro, ir paplepėjimas prieš seansą, ir pasidalijimas įspūdžiais po filmo.

kalba net pats tarsit truputį pasikeiti, gali išbandyti kitą veidą. Pavyzdžiui, kartais kalbėdamas kita kalba būni geresnis juokautojas ar didesnis keikūnas.

Filmų vertimas yra nepaprastai įdomi veikla – kiek daug per tai pamačiau ir atradau! Tai toks krapštukų darbas, sėdi ir svarstai, kaip čia gražiau pasakyti... Kuris keiksmažodis geresnis, koks malonybinis žodelis tinkamesnis, tada tikrini, tikrini... Pasitari su kuo nors. Dėl terminų tenka susisiekti su įvairiausio plauko žmonėmis. Anksčiau verčiau nelabai gerai, paskui daug dirbau, mokiausi, tad dabar jau, matyt, pavyksta geriau.

Kuo kino filmo vertimas kitoks nei literatūros kūrinio?

Verčiant filmą sakytinė kalba turi tapti tekstu, bet išlaikyti dialogo jausmą. Todėl tai yra laviravimas tarp šnekamosios ir literatūrinės kalbos. Visa tai turi sutilti į keliasdešimt

ženklų ir būti sklandžiai perskaityta ekrane, kai titras parodomas 1–2 sekundes. Tai labai skiriasi nuo literatūros vertimo, čia vertėjas turi perprasti titrų formą, pajusti viduriuką, kaip per daug neišsiplėsti, bet ir nesusitruminti, perteikti esmę.

Vasario mėnesį pradėjai dirbti „Skalvijos“ kino centre – tapai programų koordinatore. Į šią poziciją atėjai po beveik dvidešimtmetį čia dirbusios Sonatos Žalneravičiūtės. Tai – didelis pokytis. Kokių tikslų ir uždavinių sau išsikėlei, ką norėjosi keisti ar daryti kitaip?

Reikia pasakyti, kad Sonata padarė didžiulį įdirbį ir prisidėjo prie to, kad „Skalvija“ ne man vienai yra namai. Mano tikslai truputį apsišlifavo – instinktyvus noras yra žiūrovų pilni seansai, bet greitai supranti, kad ne visi filmai turi vienodo dydžio publiką.

„Ritmas kino teatre
yra labai greitas,
daugiausia laiko
„suvalgo“ kasdieniai
įvairiausio pobūdžio
darbai ir darbeliai –
tenka ir telefonu
paskambinusiai
močiutei filmą
parekomenduoti,
ir gėlę pasodinti, ir
paraišką užpildyti.
Svarbiausia
užduotis yra stebėti,
kas veikia, o kas ne,
nedirbti iš inercijos.“

Norėčiau „Skalvijoje“ matyti margesnę publiką, daugiau vyriškos auditorijos, jaunų žmonių. Dar noriu „Skalvijoje“ rodyti daugiau klasikos, rengti ir lietuviškos klasikos vakarus – lietuvių filmams trūksta dėmesio. Džiaugiuosi mūsų pradedamu „Studentadienių“ projektu – tai bus seansai, skirti studentams, kuriuose dėstytojai ar akademiškai skaitys pranešimus. Žodžiu, planų labai daug, atsakomybės irgi, tad laukia įdomūs metai.

Pagal kokius kriterijus sudaroma „Skalvijos“ repertuaro programa? Ką vertina jūsų žiūrovai?

Mano vidinis kriterijus – žinoti, kam ir kodėl rodai vienokį ar kitokį filmą. „Skalvijos“ kryptis yra autorinis kinas, bet neturiu nusistatymo

prieš Holivudo produkciją. Manau, kad kino kultūra yra labai plati ir, jeigu noriu, kad augtų žiūrovų bendruomenė, negaliu tikėtis, kad pirmas kino aktyviai nežiūrinčio žmogaus pasirinkimas bus sunkaus kalibro filmas. Galbūt iš pradžių jis gali pažiūrėti gerą, kad ir Holivudo komediją su gražiais aktoriais? Jeigu užsikabins ir grįš antrąsyk – tai jau laimėjimas.

Anksčiau kiek naiviai maniau, kad žiūrovas būtinai turi domėtis sudėtingu meniniu kinu. Paskui pati pagalvojau – juk pati mėgstu ir klasikinę muziką, ir Eltoną Johną, ir viskas su tuo yra gerai, kodėl auditorijai taikau kitokius lūkesčius? Svarbiausia, pirmiausia, nerodyti nekokybiškų, tuščių, plokščių filmų, tada reikia vertinti auditoriją ir neišnaudotą potencialą. Užsienyje matau įvairiausių programos sudarymo pavyzdžių – kai kurie kino teatrai turi „signature“ filmą – kokią nors kultinę juostą, kurią rodo kartą per mėnesį. Arba būna klasikos miuziklų vakarai, kuriuose galima dainuoti. Man tai parodo, kad kinas su daug kuo gali eiti išvien – ir su akademinio gyvenimu, ir su vakarėliu.

Ko niekada nerodytum? Ar egzistuoja kokia nors riba?

Manau, parodyti galima viską, jei tam yra sudarytas tinkamas kontekstas. Man patiko Sonatos organizuotas seansas, kuriame buvo parodyta rusiška drama, Lietuvoje paskelbta propagandine ir dėl to išimta iš kino teatrų. To vakaro tikslas buvo pirmiausia pažiūrėti filmą, o tada padiskutuoti, ar filmas propagandinis, ar ne. Tas filmas bet koku atveju nebuvo nei geras, nei įdomus, bet palaikau tokią poziciją.

O žiūrovai yra reiklūs ir išrankūs, jie greitai nusprendžia, ką norės žiūrėti ir ko ne. Ir, galiu

Pastarasis „Skalvijos“ programų koordinatės atradimas – Brazilijos kino klasika ir 7–8 dešimt. afroamerikiečių kinas.

pasakyti, dažniausiai jie pasirenka kokybę.

Manau, kad žiūrovai dažnai nemato bendro repertuaro vaizdo, juos domina konkretūs filmai ar autoriai. Tačiau tu kaip programų koordinatorė privalai matyti visumą, modeliuoti programą. Ar tai svarbiausia tavo užduotis? Kas užima didžiąją tavo darbo laiko dalį?

Ritmas kino teatre yra labai greitas, daugiau sia laiko „suvalgo“ kasdieniai įvairiausio pobūdžio darbai ir darbeliai – tenka ir telefonu paskambinusiai močiutei filmą parekomenduoti, ir gėlę pasodinti, ir paraišką užpildyti.

Svarbiausia užduotis yra stebėti, kas veikia, o kas ne, nedirbti iš inercijos. Manau, kad kol kas truputį eksperimentuoju, bet kitaip turbūt ir neįmanoma.

Ar Vilniuje pakanka dėmesio kinui – festivalių, salių, žiūrovų, filmų įvairovės?

Apskritai kino Vilniuje tikrai yra pakankamai daug – nuo didžiųjų festivalių, vykstančių visoje Lietuvoje, iki alternatyvesnių iniciatyvų, skirtų nišiniam kinui, mažumoms, žmogaus teisėms. Rengiant repertuarą neretai reikia pasistengti, kad viskas sutiltų vienas šalia kito. Aišku, visada galėtų būti daugiau gero kino nei komercijos, daugiau naujų žiūrovų ir panašiai, bet, mano manymu, palyginus Lietuvos kontekste – Vilnius yra OK, įdirbis padarytas, dėmesio kaip tik trūksta kitiems miestams, kur rengiant festivalius man ne kartą sviro rankos pamačius lankomumo skaičiukus.

Rugsėjis „Skalvijos“ kino centre – įtemp-

tas mėnuo. Vyks net 3 festivaliai, nemokami Taivano kinui skirti seansai. Papasakok plačiau, koks kino teatrui bus šis ruduo?

Ruduo turėjo būti dar pilnesnis, deja, keli nuolatiniai festivaliai dėl pandemijos buvo atšaukti. Nežinau, koks bus ruduo – planai vis keičiasi, premjeros nukeliamos, lankomumas irgi sumažėjęs. Sunkus ir keistas metas, dirbame visiškai naujoje tikrovėje. Bet koku atveju dabar laukiamiausias yra VDFF, taip pat vyks „Kreivės“, „Pirmoji banga“. Lapkritį laukiame „Scanoramos“. Bet dabar reikia persiprogramuoti ir mąstyti į labai netolimą ateitį.

17-asis VDFF vyks tiek „Skalvijoje“, tiek nesenai pristatytoje virtualioje salėje. Kas ta kūrybinė dokumentika, kurią rodote?

Festivalyje rodome dokumentinius filmus, kurie yra tikrų tikriausi meno kūriniai, turi savitą formą, autentišką balsą, atskleidžia įdomius reiškinius, įkvepia herojus. Mėgstame filmus, kurie prisikasa iki savo temos iš esmės ir taip leidžia truputį geriau pažinti ir suprasti pasaulį, patirti stebuklą.

Per patį festivalį įvyksta neįtikėtinų susitikimų, pavyzdžiui, esame pakvieta filmo herojų, paleontologą iš Jakutsko, radusį gyvą mamuto ląstelę ir bandantį atlikti mamuto klonavimą.

Daugiau

Tarptautinis Vilniaus dokumentinių filmų festivalis (VDFF)
Rugsėjo 24–spalio 4 d.
www.vdff.lt

Gal arbatos?

Virginija Sližauskaitė
Igno Nefo nuotr.

Ruduo priverčia ne tik šilčiau susisupti į lietpaltį, bet ir dažniau gurkštelėti arbatos. Užsimanius jos išgerti mieste, tik iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad tokių vietų sostinėje trūksta. Arbatos kultūra gyva – degustacijų netrūksta, su šiuo gėrimu noriai eksperimentuojama.

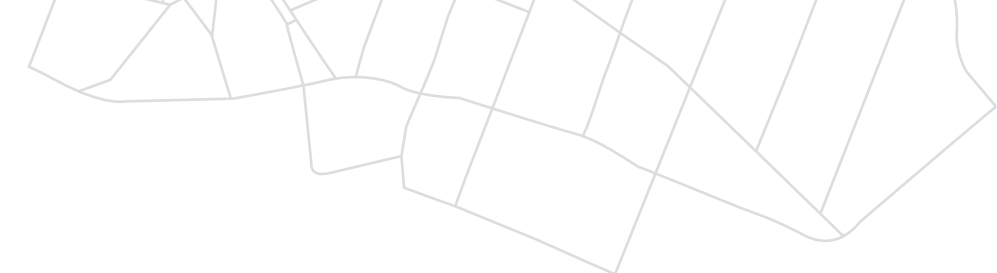
3,5 gurkšnio harmonijos

Jei kam kultų noras Vilniuje paieškoti Japonijos ir paragauti iš šios šalies atkeliaujančios arbatos, viena išečių būtų apsilankyti Antakalnyje įsikūrusiuose Japonų kultūros namuose ir čia įkurtame japoniškame sode SEI SHIN EN. Apsilankius ekskursijoje po šiuos kultūros namus ir sodą laukia mačios arbatos – gėrimo, sulaukiančio vis daugiau susidomėjimo, – degustacija.

„Žmonių susidomėjimas didelis – dažnas, atėjęs į Japonų kultūros namus, pasivaikščiojęs po sodą ir išgėręs arbatos daugiau sužino apie harmonijos ir pagarbos svarbą japonų kultūroje, apie sode esančius augalus ir akmenis“, – pasakoja šių namų projektų vadovė Marija Šimanskaitė.

Tik tuomet, kai mačia išgeriama, pradedama bendrauti tarpusavyje.

„Chaikoje“ galima rinktis iš daugiau nei 20 rūšių arbatos.

Pašnekovė teigia, kad mačios arbatos degustacija japoniškame sode trunka maždaug pusvalandį, bet spėja įsiminti kaip išskirtinė patirtis. „Su grupele svečių ruošiame mačios arbatą specialiuose dubenėliuose. Reikia paminėti, kad kiekvienas, pasigaminęs arbatos, ją iš karto ir išgeria, nelaukdamas kitų. Mačios arbatos paprastai išgeriama 3,5 gurkšnio“, – paaiškina M. Šimanskaitė.

Tik Japonijoje auginamos arbatos degustacija neprimena įprasto pasisėdėjimo su draugais prie arbatos puodelio. Pasak M. Šimanskaitės, iš pradžių dialogas vyksta tarp žmogaus ir dubenėlio su arbata. Tik tuomet, kai mačia išgeriama, pradedama bendrauti tarpusavyje, tačiau geriau kalbėtis apie dvasinius dalykus, meną. Politika ir panašios temos išgėrus mačios arbatos – nepageidautinos.

Paklausta, kuo ypatinga mačios arbata, M. Šimanskaitė sako, kad pirmiausia šis gėrimas išskirtinis paruošimo būdu: „Arbatos lapeliai susmulkinami – tai reiškia, kad mes juos išgeriame, suvartojame ir taip gauname daug vertingų medžiagų. Gauname ne tik, pavyzdžiui, antioksidantų, bet ir kofeino. Tačiau šis kofeinas kitoks nei tas, kurį gauname gėdami kavą. Mačia yra puiki kavos alternatyva, nes energizuoja, bet nedirgina. Sakyčiau, kad mačia ir energizuoja, ir harmonizuoja – toks apibūdinimas tinka labiausiai.“

Netradicinis skonis ir kvapas

Patirtis rodo, kad arbatos populiarumą lemia sezonas – tuo įsitikinusi ilgametė Vilniuje augaliniais desertais garsėjančių kavinių „Chaika“ darbuotoja Viktorija Ošikaitė. Ji teigia, kad vasarą lankytojai pageidauja gaivaus limonado ar šaltos kavos, bet, vos tik orai ima vėsti, dažniau renkamasi arbata.

„Kavinėse „Chaika“ turime daugiau nei 20 rūšių arbatos, tad pasirinkimas platus, o yra ir tikrai nestandartinių variantų. Viena įdomesnių arbatos rūšių – mėlynoji cinamominė su gėlėmis arba dūmų skonio arbata, primenanti paprastą juodąją, tačiau turinti stiprų laužo kvapą. Šis kvapas atsiranda džiovinant arbatą kiniškų pušų kankorėžiuose“, – pasakoja Viktorija.

Atėjusiems į „Chaika“ ir nežinantiems, ką rinktis, arbata dažnai rekomenduojama – po sunkios dienos pasiūloma saldymedžių arbatos, pakeliančios nuotaiką, norint atsigavinti – mėtų ir cinamono arbatos. Filosofų arbata? Yra ir tokios! Pamėgtas arbatos rūšis lankytojai perka namams, dovanoja draugams, rekomenduoja artimiesiems.

Kur?

T. Kosciuškos g. 26

Kur?

**Totorių g. 7
Pylimo g. 21B**

Degustacija vis kitoje vietoje

Paragauti jau minėtos mačios vis kitoje sostinės vietoje siūlo iniciatyva „Matcha Ceremony“. Jos kūrėja Lana pasakoja šią veiklą – organizuoti arbatos degustacijas skirtingose Vilniaus kavinėse – pradėjusi prieš pusantrų metų.

„Tai dar buvo laikas, kai kokybiškos, tikros japoniškos mačios arbatos įsigyti buvo gana sunku. Pati nebuvau organizavusi nieko panašaus, todėl pirmoji rengta mačios arbatos degustacija buvo iššūkis. Ko gero, tai tikrai įdomu, nes degustacijose apsilanko nemažai – ir 18, ir 20 žmonių“, – teigia Lana.

Arbatos degustacijos vis kitoje sostinės kavinėje yra įdomi patirtis ne tik lankytojams, bet ir patiems „Matcha Ceremony“ kūrėjams. „Smagu išbandyti naujas vietas, sutikti vis kitą publiką, dažnai kavinių savininkai taip pat domisi mačia. Pastarąją degustaciją vedėme kavinėje „Espressinė“ – ten renkasi tikri gurmanai, todėl kiek nustebome surinkę išties nemažą grupę.“

Kiekvienas, apsilankęs „Matcha Ceremony“ degustacijoje, gauna visas priemones gėrimui pasigaminti. Nepavykti negali, nes, anot Lanos, dalyviams visuomet noriai padedama, o apie mačios arbatą suteikiama daug informacijos.

„Pastaruoju metu ši arbata vis populiareesnė, žmonėms patinka unikalūs skonis, jos veiksmingumas ir suteikiama energija. Labai tikimės, kad šios japoniškos arbatos degustacijos pavyks rengti bent kartą per mėnesį. O planų tikrai turime, vienas jų – derinti mačios arbatos degustacijas ir keramikos pamokas. Kaip bus, pamatysime, – apie gėrimo populiarumą ir gražius planus svarsto pašnekovė.

Kur?

„Facebook“: Matcha Ceremony

Abejingų nepaliekanti prieskonių arbata

Tiems, kurie bent dėl arbatos puodelio pabuvo Japonijoje ir norėtų traukti kitur, pavyzdžiui, į Indiją, reikėtų apsilankyti restorane „Radharanė“. Tai – sveiko, vegetarinio maisto gerbėjų pamėgta vieta, kurioje patiekiami gėrimai ne tik skanūs, bet natūralūs ir kruopščiai ruošiami.

„Radharanės“ vadovė Rasa Mačiulienė teigia, kad restoranas lankytojams siūlo ir labiau įprastas uogų arbatas, tarp kurių – svarainių, šaltalankių, aviečių, ir indiškas, tokias kaip juodoji arbata su pienu arba prieskonių arbata, taip pat pagardinta pienu.

Ji patikina, kad uogos arbatoms užauginamos Lietuvoje, savame darželyje, kuris priklauso šiam šeimos verslui. „Taigi uogas auginame patys, o, pavyzdžiui, liepžiedžius susirenkame miške. Dažniausiai to,

Nors atrodo kaip kava, tai – prėskonių arbata su pienu.

ką užsiauginame (svarainiai, avietės ir kt.), pakanka visiems metams.”

Paklausta, kokia arbata populiariausia į „Radharanę“ užsukančių vilniečių, pašnekovė nedvejodama pamini imbierinę arbatą su

medumi ir citrina. Ši arbata mėgstama ne tik dėl skonio, bet ir dėl gerųjų imbiero savybių, juk tai – ir maistas, ir vaistas.

Neįprasčiausias gėrimas restorane – prieskonių arbata su pienu. „Šią arbatą dar

įprasti kokteilių ingredientai pakeičiami arbata, o rezultatas dažną nustebina.

vadina jogų kava. Ji tikrai turi panašių į kavą savybių – tonizuoja, suteikia energijos pliūpsnį, tik ta energija išlieka ilgiau, nei išgėrus kavos. Todėl tai – puiki kavos alternatyva. Šiai arbatai naudojamus prieskonius, tokius kaip džiovintas imbieras, cinamonas, pipirai, maišome patys“, – pasakoja R. Mačiulienė.

Prieskonių arbata su pienu arba jogų kava, kaip teigia restorano vadovė, arba labai patinka, arba nepatinka visiškai – vidurio šiuo atveju nėra.

Kur?

**Gedimino pr. 32
Prekybos centras „Ozas“,
Ozo g. 18**

„Margaritos“ su mačia ir Chalapos paprikomis?

Bruzdancioje Trakų gatvėje akys užkliūva už netradicinės vietos – arbatos namų ir kokteilių baro „Temperatūra“. Užsukę čia gali rinktis net iš 35 arbatos rūšių ir gana neįprastų kokteilių.

Arbatos ir kokteilių namų įkūrėjas Mantas Jokšas sako, kad ši vieta, ko gero, vienintelė tokia Lietuvoje. Be to, „Temperatūroje“ nerasi nė lašo kavos, šio gėrimo visiškai atsisakyta.

„Negeriu kavos jau labai ilgą laiką, be to, pastebiu, kad nors kavos suvartojimas pasaulyje milžiniškas, vis daugiau dėmesio

sulaukia arbata. Mudu su žmona daug metų dirbome barmenais, svajojome apie savo barą, kuris būtų kuo nors ypatingas. Arbata ir tapo šiuo išskirtinumu“, – pasakoja Mantas.

Ko galima rasti atėjus į „Temperatūrą“? Be plataus kokybiškų, rankomis rinktų ir džiovintų arbatų pasirinkimo, čia vilioja ir kokteiliai su arbata ar arbatos sirupais, inkliuzais. Klasikiniai kokteiliai, anot Manto, pajvairinami būtent arbata.

Paklaustas, koks gėrimas sulaukia ypatingo dėmesio, Mantas mini mačios arbatą – šio gėrimo paklausa vasarą tiesiog šoktelėjo. Kalbėdamas apie kokteilius, išskirtinių namų įkūrėjas sako, kad „bestseleris“ „Temperatūroje“ – kokteilio „Margarita“ versija su mačia ir Chalapos paprikomis.

Pašnekovas juokauja, kad viena priežastis, kodėl žmonės mėgsta „Temperatūrą“, yra dar ir tai, jog atėjęs čia penktadienio naktį ir užsisakęs arbatos nesulauki nė vieno kreivo ir nustebusio žvilgsnio.

Kur?

Trakų g. 16

Diena baigiasi aštuntą

Laura Misiūnaitė
Bažnytinio paveldo muziejaus archyvo nuotr.

Valandomis, minutėmis, sekundėmis
bėgantis laikas – ne gamtos duotybė,
o žmogiškojo susitarimo reikalas.
Istoriškai laiko matavimas tapo
ženklų, liudijančiu tam tikrų žmonių
grupių stiprybę ir autonomiją.

**Nenuostabu, kad pilys ir universitetai,
vienuolynai ir miestai siekė valdyti
laikrodžius, tuo pačiu prietaisu
pranešdami apie šventes ar
artėjančius pavojus.**

Paaukuoti, į keturias pasaulio šalis atsukti laikrodžio ciferblatai teturi valandinę rodyklę, papuoštą pusbėnuliu. Jis, kaip viena mėnulio fazių, anksčiau pasitarnaudavo laikui skaičiuoti.

Šių metų kovo 2 dieną 3 valandą nakties suskambo Lukiškių bažnyčios varpai. Iš miegų pažadinti aplinkinių namų gyventojai puolė prie telefonų ir ieškojo informacijos: ar mirė popiežius? Epidemijos pradžia? Kas vyksta?

Įvyko klaida. Sisteminis trikdys, pasak bažnyčią prižiūrinčių dominikonų, greičiausiai sukeltas elektros svyravimų, paveikęs varpų valdymo sistemą. Užsimiegoję Lukiškių rajono gyventojai iš karto palaikė griausmingą varpo skambesį prasmingu signalu. Tai – ne atsitiktinai suskambusi mašinos signalizacija, o senojo miesto sirena.

Naktį gaudęs didysis Šv. Pilypo ir Jokūbo bažnyčios varpas – ne laikrodžio dalis. Tokiu varpu žymimas sakralus, išskirtinis laikas, kviečiama į mišias, pranešama apie vestuves ar laidotuves. Įprastai laiką skelbiantys varpai nuo kitų skiriasi savo proporcijomis. Jų skersmuo, palyginus su aukščiu, kur kas didesnis, todėl jų dūžiai mažiau aidūs, juos lengviau suskaičiuoti. Laikrodžio bokštų varpai muša valandas ir valandos ketvirčius. Kai kurie senieji laiko matavimo prietaisai nė neturėjo ciferblatų, o valandas ir valandų ketvirčius pranešdavo tik varpo dūžiais. Iki šių dienų archajišką vaizdą išlaikę viešieji laikrodžiai turi tik valandinę rodyklę.

Senasis Vilniaus arkikatedros varpinės laikrodžio ciferblatas.

Iki šių dienų archajišką vaizdą išlaikę viešieji laikrodžiai turi tik valandinę rodyklę.

Pasak technikos istoriko, laikrodžių tyrėjo profesorius Liberto Klimkos, ilgą laiką žmonės labiau domino estetinis ir funkcinis, o ne inžinerinis gaminio tobulumas. Pavyzdžiui, viduramžių miesto laikrodis galėjo būti išpuoštas auksinėmis gėlėmis, rodyti laiką ir dieną, planetų padėtis ir mėnulio fazes, tačiau taip pat kasdien išsiderinti. Iki pat XVII amžiaus mechaniniai laikrodžiai buvo itin netikslūs ir turėjo būti nuolat derinami pagal saulės laikrodį. Saulės, mėnulio motyvų iki šiol aptinkame laikrodžių dailėje. Saule ir astrologiniais ženklais papuoštas naujas, tačiau renesanso ar ankstyvojo baroko estetiką atliepiantis Valdovų rūmų saulės laikrodis. Subtilų mėnulį pamatysime ir ant kiekvieno iš keturių Vilniaus katedros varpinės laikrodžio ciferblatų.

Kaip skamba laikas varpinėje

Katedros varpinė nuo XIX amžiaus tapo svarbiausiu viešuoju miesto laikrodžiu. Varpinės laikrodis į bokštą įkeltas XVII amžiuje. Kelių kartų laikrodininkų derintas ir prižiūrėtas jis veikė iki pat mūsų amžiaus pradžios, kai sunkų ir masyvų dantračių mechanizmą pakeitė elektromechaninis, „prisukamas“ kelių mygtukų kombinacija ir prižiūrimas tarptautinės bendrovės. Senasis mechanizmas tapo istorinės bokšto ekspozicijos dalimi. Tiesa, varpinės laikrodis ir dabar išlaikė tam tikrus senuosius, archajiškus atributus. Paausuoti, į keturias pasaulio šalis atsukti laikrodžio ci-

ferblatai teturi valandinę rodyklę. Jos „uodega“ papuošta pusmėnuliu, kuris, kaip viena mėnulio fazių, ilgus amžius pasitarnavo laikui skaičiuoti. Valandas ir valandų ketvirčius muša du specialūs varpai, besiskiriantys nuo kitų tiek forma, tiek reikšme.

Varpinėje iš viso – 16 varpų. Aštuoni iš jų bokšte liko nuo sovietmečiu planuoto rengti kariljono, šeši didieji (visi arba po vieną) skelbia simbolines valandas: dienos pradžią pusę aštuonių ir pabaigą aštuntą valandą, pamaldų laiką, valstybines šventes. 2019 metais varpų gaudimas lydėjo 1863–1864 metų sukilimo dalyvių laidotuvių ceremoniją. Varpai yra krikštijami, jiems suteikiami šventųjų ir palaimintųjų vardai.

Laikrodžio varpų skambėjimo principas kitoks. Jų nereikia išsiūbuoti, jie neturi liežuvių. Šalia mažojo varpo įtaisytas plaktukas smūgiuoja tiek kartų, kiek valandos ketvirčių suskaičiuota: vienas, du, trys. Keičiantis valandoms nuaidi keturi dūžiai ir po trumpos pauzės darbo imasi didesnio varpo plaktukas, suduodantis tiek smūgių, kiek yra valandų. Rotušės laikrodžių veikimo principas galėjo būti panašus.

Rotušė be savivaldos simbolio

Neįmanoma kalbėti apie miesto laikrodžius nepaminint rotušės. Apie prapuolusį jos barokinį bokštą jau rašyta šio žurnalo vasaros numeryje (Kosto Biliūno straipsnyje „Vilniaus baroko mirtis“), telieka pridurti, kad architektas Laurynas Gucevičius, projektavęs dabartinę klasicistinio stiliaus rotušę, taip pat buvo numatęs masyvų laikrodžio bokštą, aukštesnį už pagrindinį pastatą kone du kartus. Deja, bokštas taip ir neiškilo, o pagrindinio miesto laikrodžio funkciją perėmė

katedros varpinė. Kaip teigia L. Klimka, tai lėmė lėšų stygius ir savivaldos suvaržymai. Laikrodis nuo viduramžių buvo savivaldos simboliu, reiškiančiu gyvenimą savo ritmu, sava tvarka. Lietuvai tapus carinės Rusijos dalimi miestų savivaldos praktiškai nebeveikė, todėl laikrodžio klausimas daugiau nebebuvo keliamas.

Visa tai – praeityje, tačiau noras turėti laikrodį šalia rotušės išliko, jau kelis dešimtmečius puoselėjama jo atstatymo idėja. Dalis Vilniaus kultūrininkų bendruomenės teikia pasiūlymus jį atstatyti privačiomis lėšomis. Vienas iniciatyvos rėmėjų L. Klimka, šiais metais išleidęs knygą apie rotušės ir jos laikrodžio istoriją, pabrėžia, kad Europoje šalies sostinė be pagrindinio savivaldos laikrodžio – retas dalykas. Tai – simbolis, pabrėžiantis senosios autonomiškų miestų tradicijos tąsą, tačiau pats aparatas neturi būti senoviškas ir tradicinis. Išvaizda – diskusijų reikalas. Nėra prasmės lipdyti bokšto prie istorinio rotušės pastato, todėl tai galėtų būti ir šiuolaikinės technikos šedevras.

Atsirado po trisdešimties metų

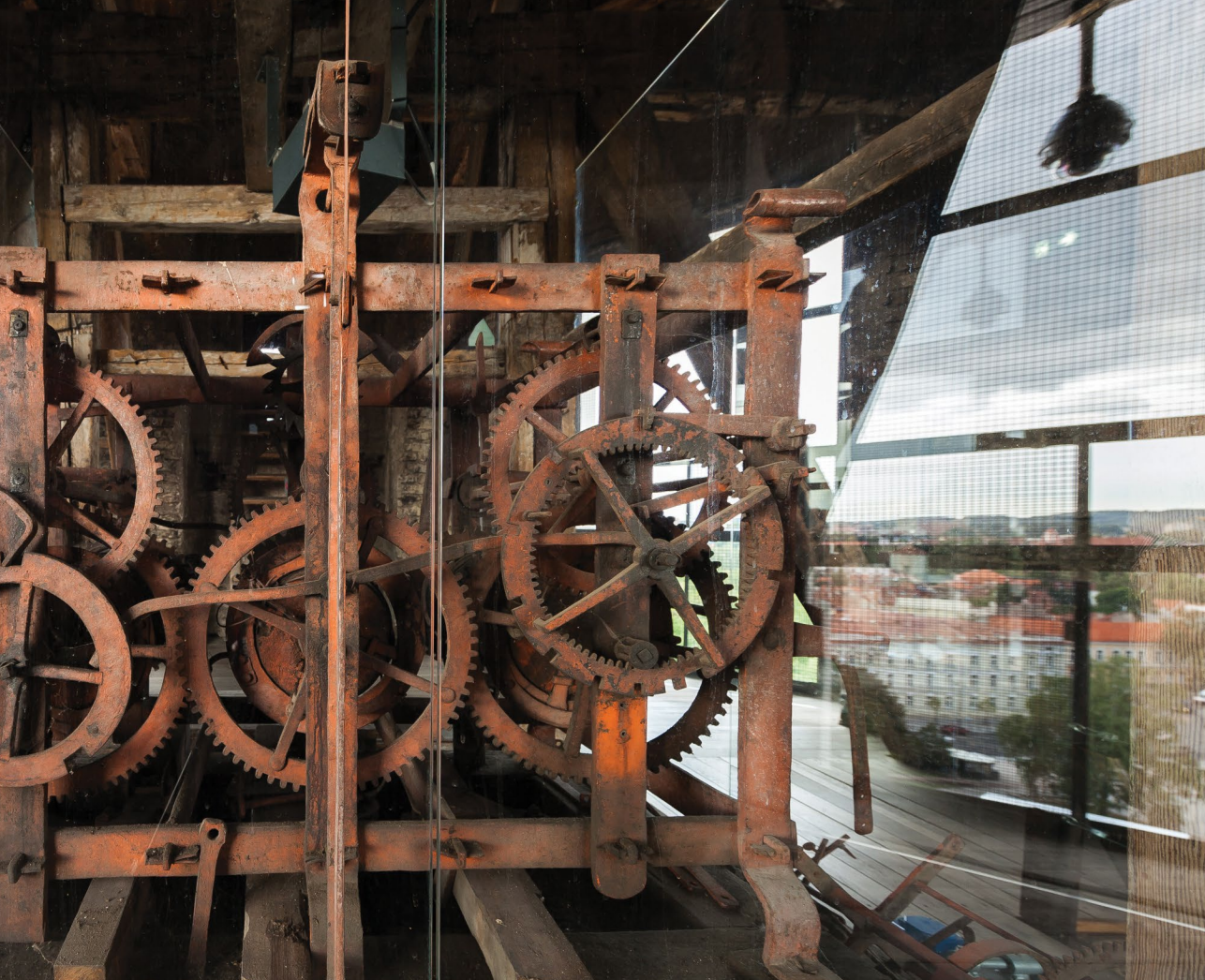
Prieš kelerius metus Vilniaus universiteto ir miesto bendruomenę pasiekė svarbi žinia: atrastas kone dingusiu laikytas observatorijos laikrodžio mechanizmas. Jis bokšte įkurdintas XIX amžiaus antrojoje pusėje ir tarnavo universitetui daugiau nei šimtmetį. Laikrodis nukeltas maždaug 1987 metais, pradėjus restauruoti bokstelių, po to laiko į savo vietą negrąžintas.

Kaip rašo universiteto darbuotoja Nijolė Bulotaitė, mechanizmo paieškos prasidėjo varpų meistrui Sauliui Stulpinui pasiūlius atkurti senąjį bokšto laikrodį su varpu.

Laikrodis nuo viduramžių buvo savivaldos simboliu, reiškiančiu gyvenimą savo ritmu, sava tvarka.

Po varginančių paieškų, apklausus kone visą miesto laikrodininkų ir restauratorių bendruomenę, jis buvo rastas bibliotekos saugyklose. Laikrodį apžiūrėjo profesorius

Sunkus ir masyvus laikrodžio mechanizmas taisytas kelis kartus, jo kaltiniame rėme įrėžta 1803 metų data liudija pastarąjį didesnį laikrodžio remontą.

L. Klimka ir paaiškėjo, kad reikia atkurti keletą detalių ir svarsčius, iš naujo pritaikyti bokštelių. Pasak specialisto, neišlikę senieji ciferblatai yra gerai dokumentuoti, jų dydis atitinka observatorijos bokšto langelius, todėl juos atkurti nebūtų problema. Bendrai laikrodžio atkūrimas – daug laiko ir išteklių reikalaujantis procesas, tačiau gebančių atlikti tokį darbą Lietuvoje tikrai yra. Šiuo metu laikrodis saugomas universiteto muziejuje.

Laukdami senojo mechanizmo atkūrimo, pakėlę galvas į viršų bažnyčių bokštuose ar ant modernių fasadų galime suskaičiuoti

dar dešimtis naujų, senų ar net sustojusių laikrodžių. Užsimerkę – skaičiuoti laikrodžių varpų dūžius.

Daugiau

Vilniaus katedros varpinė
Katedros a. 2
www.bpmuziejus.lt

Vieta, kur mano plaktukas tampa tavo plaktuku

Gabija Stašinskaitė
Vytautės Ribokaitės nuotr.

Visada žavėjaisi žmonėmis, gebančiais kažką pagaminti ar sutaisyti savo rankomis – ar tai būtų draugė, sugalvojusi vos per kelias dienas savarankiškai perdažyti buto sienas, ar bičiulis, nuolat besikrapštantis prie dviračių. Mano pašnekovas Michail'as Vereshko teigia, kad būtent susidomėjimas dviračių taisymu ir noras tai daryti ne namuose, o tam palankesnėje erdvėje, tapo jo asmenine paskata prisidėti prie „Padirbtuvių“ – bendruomeniškumo ir dalijimosi principais paremtų dirbtuvių – įkūrimo.

„Gal kas norėtų susimest ant garažo nuomos ir susitempt ten instrumentus, kas kokius turit?“ – taip skambėjo „Padirbtuvių“ iniciatoriaus Vincento Vienožinskio 2013 metais pasidalytas įrašas „Facebook“. Šeši, skirtingomis meistravimo veiklomis namuose užsiiminėję, mėgėjai susidomėjo pasiūlymu, perkėlė savo projektus į išnuomotą garažą, o šis išaugo jau į 7 metus veikiančią bendruomenę.

„Padirbtuvėse“ rasite erdvių, pritaikytų darbui su skirtingomis medžiagomis.

Nors bendruomenei priklauso apie 50 narių, Michail'as tikina, kad dirbtuvėse dažniausiai vienu metu būna vos keletas asmenų, tad vietos visiems pakanka.

Nuo garažo kiauru stogu Paupio gatvėje bėgant laikui persikelta į didesnes patalpas Paribio gatvėje (pašnekovas juokauja, kad net ir jų buvusių dirbtuvių gatvių pavadinimai prasideda pa-), o dabar „Padirbtuvės“ gyvuoja jau trečiojoje vietoje – Laisvės pr. 31, Karoliniškėse. Dėl šio straipsnio nusprendžiau apsilankyti atvirų durų dienoje, kad pamatytčiau ne tik besidarbuojančius nuolatinius narius, bet ir tuos, kurie dar tik domisi galimybe ką nors sumeistrauti.

PAbandyti PAkalti, PAPjaustyti ar PAšlifuoti

Michail'o paklausus, kodėl pasirinktas pavadinimas „Padirbtuvės“, jis atkreipė dėmesį į priešdėlį pa-, nurodantį trumpai trunkantį

veiksmą. „Padirbtuvės“ yra tokia vieta, kur ateini trumpam padirbti – kažką truputį pavirinti, papjaustyti, pakalti, pašlifuoti... Tai nuoroda ir padrąšinimas naujokams, kad tai yra bandymas ir nebūtina būti profesionalu, kad kažką išbandytum“, – sako jis.

Pasinaudoju proga ir paklausiu, kokiais darbais norėtų užsiimti „ekskursijoje“ apsilankę svečiai? Gauti atsakymai varijuoja nuo medinių žaisliukų dukrai pagaminimo, baldų projektuotojos tikslo įgyvendinti keletą asmeninių idėjų iki noro išbandyti, kaip viena dalyvė pati įvardijo, viską. Pastarosios vyras, pamatęs, kad į namus ši pradeda nešti netgi cementą, žmonai pasiūlė apsilankyti „Padirbtuvėse“.

Ne verslo, o bendruomenės projektas

„Padirbtuvių“ filosofija: „Mano plaktukas – tavo plaktukas.“ Remiantis šiuo principu dirbtuvėse siekiama ne tik dalytis bendrais įrankiais, erdve, bet ir viskuo rūpintis taip, lyg tai būtų kiekvieno nuosavybė.

Nusprendę prisijungti prie bendruomenės veiklos, susimoka narystės mokestį, priklausantį nuo to, kiek kartų asmuo ketina lankytis dirbtuvėje per pusmetį. Šiuo mokesčiu siekiama ne tik padengti „Padirbtuvių“ patalpų nuomos bei įrangos keitimo ar taisymo mokesčius: „Narystė yra 6 mėnesiams, o ne po mėnesį, nes stengiamės būti bendruomene, o ne teikti paslaugą, kai žmonės ateina, pasinaudoja ir išeina. Tai nėra verslo projektas.“

„Padirbtuvėse“ svarbią vietą užima ir keitimasis turimomis žiniomis. Kadangi neretai į dirbtuves ateina ne meistrai, o pameistrai nusiteikę asmenys, nenuostabu, kad ir įgūdžių kartais gali pritrūkti. Tokiu atveju visuomet galima kreiptis į patalpose jau besidarbuojantį kolegą arba rašyti savo klausimus narių „Facebook“ grupėje. Nors „Padirbtuvių“ nariai dažniausiai geranoriškai nusiteikę padėti, visgi neretai tam pristinga laiko, tad viena iš organizacijos ateities vizijų – už papildomą simbolinį mokestį pravesti įvadinės darbo su esama įranga pamokėles naujokams.

Meistrai dirbtuvėse – kad ir naktį

O kaipgi patekti į dirbtuves, tapus „Padirbtuvių“ nariu? Organizacija prisitaikė kur kas patogesnę įėjimo į dirbtuves būdą nei keletas tarpusavyje (šiuo metu „Padirbtuvėse“ yra apie 50 narių) besidalijamų raktų ryšulių.

Kiekvieno nario telefono numeris susiejamas su durų rakinimo sistema, tad, kaip Michail'as juokauja, galima atvykti darbuotis kad ir 4 valandą ryto.

„Padirbtuvių“ bendruomenė siūlo ir įvairius užsiėmimus renginiuose (nuo Joninių vainikų pynimo iki medinių ar elektrinių daiktų gamybos), o vien dirbtuvėmis neapsiriboja ne tik vykdomos veiklos, bet ir narių bendravimas. „Yra narių, kurie jau ne vienus metus yra kartu su mumis. Labai džiaugiamės, kai žmonės pradeda bendrauti už „Padirbtuvių“ ribų“, – sako Michail'as.

Prie „Padirbtuvių“ gali prisijungti kiekvienas, norintis realizuoti savo idėjas bei supratęs, kad namuose vykdomi meistravimo projektai ima užimti daugiau nei tik vieną kambarį, o kilimai bei virtuvės stalviršiai pradeda išsitepti pernelyg dažnai.

Ateityje „Padirbtuvių“ įkūrėjai nori ir toliau tobulinti vykdomą veiklą, gerinti sąlygas dirbtuvėse ir stiprinti savo bendruomenę.

Daugiau

www.padirbtuves.lt

„Facebook“: Padirbtuvės

Vilkpėdė

Vilniaus turizmo informacijos centrai:

Pilies g. 2

(restoranas „Grey“) kasdien

9.00–12.00,

13.00–18.00

Didžioji g. 31

(Rotušė) kasdien

9.00–13.00,

14.00–18.00

Kairiajame Neries krante, šalia Panerių kalvų, yra vietovė, vadinama Vilkpėdė. Kadaise čia augo tankus pušynas, slėniu tekėjo šaltiniuotas upelis. Ilgainiui prie upelio įsikūrė ir Vilkpėdės kaimas. Teritorija, kurioje dabar yra Vilkpėdės gyvenamasis rajonas, ilgą laiką buvo Vilniaus priemiestis – vakariniai miesto vartai. 1862 metais per Vilkpėdę nutiesus geležinkelio liniją Peterburgas–Varšuva, į rajoną ėmė skverbtis civilizacija. Iki Antrojo pasaulinio karo čia kūrėsi plytinės, stovėjo malūnas, veikė odų dirbtuvė, tekstilės fabrikėlis, o sovietmečiu ėmė dygti didelės statybinių medžiagų, elektronikos, chemijos gamyklos. Nors šiandien didžiąją Vilkpėdės dalį taip pat sudaro gamybiniai, administraciniai ir komerciniai pastatai, o gyvenamoji zona užima tik ketvirtadalį rajono, čia verta pasivaikščioti. Verskite puslapį ir susipažinkite su keletu įdomiausių maršruto stotelių, o viso maršruto „Vilkpėdė“ ieškokite Vilniaus turizmo informacijos centruose ir Neakivaizdinisvilnius.lt

Vilkpėdės legendoje minimas akmuo su vilko pėdomis greičiausiai buvo suskaldytas grindžiant gatvę. Andriaus Pavelko nuotr.

Ožkos ant akmens skulptūra

Šalia stotelės „Vilkpėdės žiedas“
54.665459, 25.246014

Dauguma gerai žino Gedimino sapne pasirodžiusį geležinį vilką, tačiau mažai kas yra girdėjęs legendą apie vilką, lėmusį istorinės Vilkpėdės gyvenvietės pavadinimą. Legendą galima perskaityti ant jos motyvais sukurtos skulptoriaus Kęstučio Musteikio ir architekto Henriko Žukausko skulptūros, pastatytos visai šalia Vilkpėdės ligoninės. Skulptūrinę kompoziciją sudaro 8 tonas sveriantis rausvo granito akmuo ir ant akmens užšokusi nuo vilko bėganti juoda ožkytė. Ant akmens rasite ne tik iškal tą legendą, bet ir vilko pėdas.

Vilniaus Dievo Apvaizdos bažnyčia

Gerosios Vilties g. 17

Neogotikinio stiliaus bažnyčia, 1913 metais pastatyta pagal garsaus architekto Augusto Kleino projektą, iš pradžių veikė kaip koplyčia, skirta Gerosios Vilties gatvėje įsikūrusiai našlaičių prieglaudai aptarnauti. Lietuvą okupavus sovietams, bažnyčia buvo uždaryta, o 1949 metais perduota Valstybiniam dramos teatrui ir naudota kaip dekoracijų sandėlis. Tačiau 1960 metais ji buvo grąžinta tikintiesiems ir vėl atidaryta, mainais už sunaikintą ir į Statybininkų kultūros rūmus perstatytą A. Vivulskio Švč. Jėzaus Širdies bažnyčią. Tai bene vienintelė Vilniaus bažnyčia, kuri vėl ėmė veikti sovietmečiu. Šiandien mišios joje aukojamos lietuvių ir lenkų kalbomis.

Savo konstrukcija ir spalva primenantį Kalifornijos Aukso Vartų (Golden Gate Bridge) tiltą galima pamatyti Vilniuje. Andriaus Pavelko nuotr.

Buvęs VESĮG bendrabutis

Geležinio Vilko g. 3

1985 metais šalia didžiulio transporto žiedo iškilo įspūdingas 14 aukštų pastatas. Puslankio formos 43 metrų gelžbetoninis gigantas turėjo atlikti ekrano funkciją – apsaugoti už jo esantį kvartalą nuo triukšmo ir dulkių. Šiame S. Garucko ir R. Plyčiaus-Plyčiuraičio suprojektuotame bendrabutyje turėjo apsigyventi Vilniaus elektros suvirinimo įrengimų gamyklos darbininkai. Bendrabutis buvo skirtas gyventi 450 žmonių. Kiekviename bute – du dviviečiai kambariai ir virtuvė su dujine virykle bei šaldytuvu. Kiekviename aukšte buvo įrengta poilsio kambarių su spalvotais televizoriais. 5 aukštų priestate turėjo įsikurti mokymo bazė, kavinė ir sporto salė. 1986 metais bendrabutis atšventė įkurtuves, o po 5 metų pavirto į daugiabutį.

Bukčių tiltas

Šalia Elektrinės ir Eigulių g. sankirtos
54.667257, 25.228088

Tai didžiausias kabamasis tiltas ne tik Vilniuje, bet ir visoje Lietuvoje. 192 metrų ilgio tiltą 1955–1956 metais suprojektavo V. Ražaitis, žymaus lietuvių architekto V. Žemkalnio mokinys. Tiltą paskirtis buvo nuvesti vamzdžius į tuo metu smarkiai išsiplėtusią šiltnamių kombinato teritoriją kitapus Neries. Be to, šių didelių įmonių darbuotojams prireikė pėsčiųjų tilto, kad galėtų greičiau ir patogiau nukeliauti į darbą. Nors dėl nekokybiškų statybos darbų bei nukrypimų nuo projekto tiltas niekada nebuvo priimtas eksploatuoti, žmonės juo vaikščiojo iki pat 2008 metų, kol jis buvo uždarytas.

Kultūrų studijos

Rugpjūčio 29–rugsėjo 20 d.

**Japonijos kultūros festivalis
„NowJapan“**

Švč. Mergelės Marijos Ramintojos bažnyčia,
Savičiaus g. 13

Nors Japonijos kultūros festivalis baigsis kartu su vasara, jį pratęs vaizduojamojo meno parodos. Ramintojos bažnyčioje pristatomi trys unikalių braižą turintys kūrėjai – iliustratorė Yuko Shimizu, bonsų menininkas Kęstutis Ptakauskas ir pikselio maestro Kazuki Takakura.

www.nowjapan.lt

Kazimiero Šešelgio nuotr.

Spalio 20–gruodžio 31 d.

Paroda „Shenot Eliyahu / Elijo metai: Vilniaus Gaono įtaka Lietuvos žydų kultūrai“

Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka,
Gedimino pr. 51

Minėdama Vilniaus Gaono ir Lietuvos žydų istorijos metus, Nacionalinė biblioteka rengia inovatyvią, 3D technologijomis paremtą leidinių ir dokumentų parodą, kurioje bus pristatoma Vilniaus Gaono asmenybė, jo aplinka, intelektualusis ir pedagoginis palikimas, akcentuojama įvaizdžio svarba Vilniaus ir viso Lietuvos žydų mentalitetui ir kultūrai. Parodos lankymas – nemokamas.

www.lnb.lt

Menai

Rugsėjo–lapkričio mėn.

„Meno degustacija“

„AP galerija“, Polocko g. 10

Meno degustacija – tai renginys, kurio metu per 1,5 valandos yra pristatomi 10-ties lietuvių menininkų darbai juos pakomentuojant. Degustuojami ir žanrai: tapyba, akvarelė, grafika, skulptūra. Per vakarą atėjusieji pamato ir susipažįsta su ne mažiau kaip 50 meno darbų.

www.apgalerija.lt

Rugsėjo 3–2021 m.

MO muziejaus mažoji paroda „Iš tos operos“

MO muziejus, Pylimo g. 17

Unikalus MO muziejaus projektas kartu su „Vilnius City Opera“ kviečia kitokių kampu pažvelgti į operos pasaulį. Klasikinės operos alternatyvą jau 14 metų kuriančius „bohemičius“ išvysite dar nematytoje perspektyvoje. Atsidursite operos viduje. Kitoje jos pusėje. Ten, kur kuriami „bohemičių“ darbai, svajonės ir magija. Į parodą pateksite su MO muziejaus lankymo bilietu.

www.mo.lt

Rugsėjo 21–27 d.

Dizaino savaitė

Įvairios vietos

Festivalio metu lankytojai kviečiami susipažinti su aktualiausiomis šalies ir užsienio dizaino tendencijomis. Jūsų lauks unikalūs renginiai ir dizaino ekspozicijos. Šių metų tema – poveikis. Renginys – nemokamas.

www.dizainosavaite.lt

Visvaldo Morkevičiaus nuotr.

Rugsėjo 25 d.

„Kultūros naktis 2020“

Įvairios vietos

„Kultūros nakties“ idėja – vieną naktį per metus užtvindyti miestų aikštes, skverus, parkus ir netikėčiausias erdves įvairias meno sritis pristatančiais projektais. Pakviesti žmonės į jaukų, draugišką ir demokratišką naktinį įėjimą po duris atvėrusius miesto muziejus, galerijas, bažnyčias, koncertų sales, teatrus ir kūrybines dirbtuves. Renginiai – nemokami.

„Facebook“: Kultūros naktis

Rugsėjo 24–spalio 11 d.

Vilniaus tarptautinis teatro festivalis „Sirenos“

Įvairios vietos

Nuo pat pirmojo 2004 metais įvykusio „Sirenų“ festivalio jame kasmet pristatomi įdomiausi bei svarbiausi ne tik užsienio, bet ir lietuvių teatro kūrėjų darbai. Nors pagrindinė festivalio teritorija – šiuolaikinio teatro reiškiniai, čia trinamos ribos tarp skirtingų meno sričių, žanrų, tautybių ir kartų.

www.sirenos.lt

Rugsėjo 25 d.

Koncertas-maratonas „Bethoveno efektas“

Įvairios vietos

250-ųjų Ludvigo van Bethoveno gimimo metinių proga rengiamas koncertas-maratonas, kurio metu kompozitoriaus kūrinius atliks visos Lietuvos muzikos ir meno mokyklų moksleiviai, aukštųjų muzikos ir meno mokyklų studentai ir absolventai, Lietuvos pianistai ir Lietuvos muzikų sąjungos nariai. Numatoma renginio trukmė – 12 valandų (nuo rugsėjo 25 d. 18 val. iki rugsėjo 26 d. 6 val.). Tikimasi užfiksuoti naują Lietuvos rekordą – ilgiausią vieno autoriaus kūrinių koncertą.

www.muzikusajunga.lt

Spalio 2–4 d.

**Tarptautinė šiuolaikinio meno mugė
„ArtVilnius“**

Lietuvos parodų ir kongresų centras
LITEXPO, Laisvės pr. 5

Didžiausias vizualiųjų menų renginys Baltijos šalyse šiemet lankytojams rengia plačią programą, kurioje 66 galerijų, 300 menininkų iš 20 šalių bei tūkstančiai intriguojančių ir įkvepiančių kūrinių, išskirtiniai susitikimai su meno žvaigždėmis, įdomios diskusijos ir įtraukianti edukacinė programa.

www.artvilnius.com

Spalio 7–18 d.

**Tarptautinis žmogaus teisių
dokumentinių filmų festivalis
„Nepatogus kinas“**

Internete www.nepatoguskinas.lt

14-asis festivalis persikelia į virtualiąją erdvę ir bus pasiekiamas visiems Lietuvos žiūrovams. Šiemet „Nepatogaus kino“ programoje – daugiau nei 40 filmų iš viso pasaulio ir virtualūs susitikimai bei įdomios diskusijos su filmų kūrėjais, žmogaus teisių aktyvistais ir įvairių sričių ekspertais. Ypatingas dėmesys bus skiriamas pokalbiams apie demokratiją ir pilietiškumą.

www.nepatoguskinas.lt

Spalio 15–17 d.

**Tarptautinis džiazo festivalis
„Vilnius Jazz“**

Lietuvos rusų dramos teatras,
J. Basanavičiaus g. 13

Tai seniausias kasmetis Vilniaus džiazo festivalis, organizuojamas nuo 1987 metų. „Vilnius Jazz“ būdingas tam tikras radikalumas, ryški orientacija į naujoves. Šiųmetėje programoje daugiausia dėmesio skiriama įvairiausioms šiuolaikinio džiazo atmainoms.

www.vilniusjazz.lt

Tomo Tereko nuotr.

Spalio 22–lapkričio 8 d.

Tarptautinis aktualios muzikos festivalis „Gaida“

[vairios vietos

Su „Gaida“ pagrindines Vilniaus koncertų sales užvaldys ir rimtoji simfoninė muzika, ir alternatyvioji kūryba, elektroninė ar eksperimentinė muzika, multimedijų projektai. Gyva muzikos legenda Terry Riley, elektroninės muzikos grupė „Plaid“, pianistė Tamara Stefanovich – keletas šiųmečio festivalio vardų.

www.vilniusfestivals.lt

Lapkričio 5–25 d.

Europos šalių kino forumas „Scanorama“

[vairios vietos

Čia ir kino tradicijos, ir naujausios mados, ir nepatogiausias klausimus nagrinėjantys filmai. Festivalis kviečia atrasti nuo klasikos iki šių dienų sukurtą kiną ir pamatyti vertingiausias, Europoje pripažintus filmus.

www.scanorama.lt

Luko Bartkaus nuotr.

Lapkričio 11–15 d.

Tarptautinis džiazo festivalis „Vilnius Mama Jazz“

Šiuolaikinio meno centras, Vokiečių g. 2

Tarptautinis džiazo festivalis „Vilnius Mama Jazz“ organizuojamas nuo 2002 metų. Festivalio programos dėmesys skiriamas dabar vykstantiems džiazo procesams. Organizuojama ir diskusijų platforma „Vilnius Mama Jazz paraštės“: meninis ir kultūrinis dialogas tarp kūrybinės sferos, akademinės bendruomenės ir džiazo pasaulio atstovų.

www.vilniusmamajazz.lt

Istorijos

Gegužės 12–spalio 24 d.

Paroda „Pramonės naratyvai Lietuvos plakatuose“

Energetikos ir technikos muziejus,
Rinktinės g. 2

Kokį pasaulį kuria fabrikai? Jų produkcija – ne vien prekės, bet ir modernaus gyvenimo vizija, atsiskleidžianti per darbą gamykloje ir už jos ribų. Parodoje pristatomi plakatai iš tarpukario, Antrojo pasaulinio karo metų ir ankstyvojo sovietmečio – kai žmonių gyvenimą keitė ne tik tobulėjantys gamybiniai procesai, bet ir politinės kovos ar net estetiniai poreikiai.

www.etm.lt

Rugsėjis–2021 m. sausis LARP: prieš užmiegant

Buvusi areštinė, T. Kosciuškos g. 1

Lietuvos nacionalinis muziejus, pratęsdamas dėmesio sulaukusią parodą „Pažadinti: Gedimino kalne rastų sukilėlių istorija“, kartu su VšĮ „Tartum be ribų“ pristato naują – patyriminį žaidimą, sukurtą pagal buvusioje areštinėje šiuo metu veikiančią parodą. Žaidimas nukelia į 1863–1864 metų sukilimo laikus, o dalyviai, atstovaudami vienas iš sukilime dalyvavusių luomų, nagrinėja laisvės, bendrystės, kovos temas, svarsto, kaip ir ar išvis verta kovoti už savo idealus, kokia to kaina ir ką reiškia aktyviais savo veiksmais kurti istoriją.

www.tartumberibu.lt

Rugsėjo 15 d., spalio 22 d., lapkričio 17 d.

Atvirų pokalbių su kino kūrėjais ciklas „Open Talks“

„Menų spaustuvė“, Šiltadaržio g. 6

Moderatoriai rengia pokalbius su jaunosios kartos lietuvių filmų kūrėjais – kalba apie jų profesinio kelio ypatumus, kylančius iššūkius ir kūrybinius sprendimus, kūrybinės ateities prognozes ir vyraujančias audiovizualinių menų tendencijas. Pokalbiai užbaigiami režisierių filmų programų peržiūromis, kurios atspindi jų kūrybinį braižą. Renginiai – nemokami.

„Facebook“: Lithuanian Shorts

Spalio 5–lapkričio 30 d.

Ciklas „Pasaulinis paveldas. UNESCO globojamas istorinis Vilniaus centras“

Rotušė, Didžioji g. 31

8 paskaitų, susitikimų, diskusijų cikle – lektorių pasakojimai apie Vilnių fotografijoje, Ričardo Gavelio romanuose, miesto teatro sceną ir kiną, istorinio centro požemius ir sinagogų kiemą. Renginiai – nemokami.

„Facebook“: Vilniaus rotušė

Gamtos mokslai

Rugsėjo 11–18 d.

Mokslo festivalis „Erdvėlaivis Žemė“

[vairios vietos]

Mokslo ir technologijų mėgėjų festivalyje – daugiau kaip 350 nemokamų paskaitų, ekskursijų, eksperimentų ir nuotykių keliolikoje Lietuvos miestų ir regionų. Dėl suprantamų priežasčių ypatingas dėmesys šiemet skiriamas mikrobiologijai, o dalis festivalio renginių vyks virtualiai.

www.mokslofestivalis.eu

Vaikų ugdymas

Lapkričio 20–29 d.

Tarptautinis vaikų ir jaunimo filmų festivalis

[vairios vietos]

Kasmečio festivalio tikslas – pristatyti vaikams ir jaunimui nekomercinį kiną, skatinti domėtis, aktyviai dalyvauti bei išsakyti savo nuomonę apie jiems kuriamus filmus.

www.kidsfestival.lt

Literatūra

Spalio 10 d.

Literatūros festivalis „Open Books“

Taikomosios dailės muziejus, Arsenalo g. 3A

Festivalio „Open Books“ (liet. Atviros knygos) formatas apima tik naujai lietuvių kalba išleistų kūrinių ir jų autorių pristatymą bei orientuojamas į tuos, kurie ieško patikimų rekomendacijų, ką skaityti.

www.openbooks.lt

Daugiau

www.vilnius-events.lt

Organizatoriai pasilieka teisę keisti renginių datą bei laiką, atšaukti renginius ir keisti programą.

**Neakivaizdinis
VILNIUS**

www.neakivaizdinisvilnius.lt

FB: Neakivaizdinisvilnius

IG: neakivaizdinis_vilnius

Leidinyas apie mažiau atrastas Vilniaus erdves ir asmenybes.

LEIDĖJAI: Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Užsienio ryšių ir turizmo skyrius

TEKSTŲ AUTORIAI: Artūras Savko, Aukšė Podolskytė, Gabija Stašinskaitė, Joris Puidokas, Laura Misiūnaitė, Miglė Kolinytė, Virginija Sližauskaitė, Zigmas Pakštaitis, Živilė Jankutė

FOTOGRAFIJŲ AUTORIAI: Ignas Nefas, Vytautė Ribokaitė

VIRŠELIS: Igno Nefo nuotr.

TURINIO REDAKTORĖ: Aukšė Podolskytė

DIZAINAS: FOLK

TIRAŽAS: 8 000 egz. (platinamas nemokamai)

ISSN 2669-025X